

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Ing. Pavlína Kunčarová, DiS.

Europeizace spolupráce v boji proti pandemii
COVID-19 na úrovni EU

Diplomová práce

Olomouc 2021

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Europeizace spolupráce v boji proti pandemii COVID-19 na úrovni EU vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne

Podpis.....

Poděkování

Děkuji Mgr. et Mgr. Ondřeji Filipcovi, Ph.D., vedoucímu mé diplomové práce, za cenné rady a odborné vedení této práce.

Obsah

ÚVOD	5
1 EUROPEIZACE	9
1.1 DEFINICE	9
1.2 ÚROVNĚ EUROPEIZACE A JEJÍ FORMY	12
1.3 REAKCE NÁRODNÍHO PROSTŘEDÍ NA EUROPEIZACI	14
1.4 POLICY, POLITICS, POLITY	15
1.5 SHRNUÍ	17
2 PANDEMIE COVID-19	18
2.1 DEFINICE PANDEMIE	18
2.2 COVID-19	20
2.3 VAKCÍNY PROTI ONEMOCNĚNÍ COVID-19	22
2.4 SHRNUÍ	24
3 REAKCE EU NA PANDEMII KORONAVIRU	25
3.1 ZDRAVOTNICTVÍ	25
3.2 EKONOMIKA A FINANČNÍ PODPORA	26
3.3 OCHRANNÉ PROSTŘEDKY A ZDRAVOTNICKÉ VYBAVENÍ.....	29
3.4 REPATRIACE A PŘESHraniČNÍ POHYB	31
3.5 MIMOEVRopská POMOC	32
3.6 VAKCÍNY	34
3.7 OSTATNÍ AKTIVITY	37
3.8 SHRNUÍ	38
ZÁVĚR	40
BIBLIOGRAFIE	46
SHRNUÍ.....	56
ABSTRACT	57
SEZNAM KLÍČOVÝCH SLOV	58
LIST OF KEY WORDS.....	59

Úvod

Vzájemné působení Evropské unie na veškeré složky členského státu a zpět se jeví jako naprosto přirozený jev. Ono i již samotné členství je spojenou s notnou dávkou přizpůsobení se a reorganizace národní politiky a zainteresovaných institucí. To vše lze vnímat jako europeizaci, neboli, zjednodušeně řečeno, míru vlivu a dopadu Evropské unie na členské státy. Výčet výzkumu europeizace je téměř nevyčerpatelný a nabízí celou škálu možností, jak tuto oblast prozkoumat. Její samotná definice však není v literatuře jednoznačně vymezena a definována, jelikož prochází neustálým vývojem a zasahuje do velkého množství oborů.

Stejně jako zbytek světa byla i Evropa překvapena a zaskočena rychlostí a intenzitou jakou se rozšířilo, do té doby neznámé, onemocnění COVID-19. Vytvořil se tak bezprecedentní celosvětový stav s drtivým dopadem na zdravotní, hospodářskou a sociální politiku. Zasažena byla i dosud zcela běžná svoboda – volný pohyb osob. Evropská unie tak čelí krizi s přesahem do téměř všech odvětví veřejné politiky. Zpočátku se reakce Evropské unie mohla zdát nekoordinovaná a nedostatečně rychlá, podíváme-li se na nedostatek okamžitých opatření vůči prvnímu epicentru v Evropě – Itálii, nebo nedostatek zdravotnického vybavení a absence znovu obnovení vnitřních státních hranic. Vše vygradovalo zavedením restrikcí a nouzových opatření, které občany omezily v běžně vykonávaných činnostech jako je návštěva divadla, restaurace, nákup oblečení nebo cestování. Znemožnily jim mobilitu, práci, sdružování a vzdělávání. Stav evropské demokracie byl v očích občanů zpochybněn právě těmito přísnými opatřeními. Naštěstí v porovnání s pomalejším nástupem restrikcí bylo zavedení balíčku obnovy poměrně rychlé. Je možné nahlížet na současnou krizi jako na výzvu, možnost další, hlubší integrace, možnost další europeizace, jako možnost přehodnotit kompetence svěřené Evropské unii, přehodnotit roli státu samotného. Ve skutečnosti můžeme hovořit o dozrávání vztahu mezi Unií a členskými státy.

Evropská unie má v boji s pandemií pouze omezené možnosti, které jsou jasně vymezeny smlouvami. Příkladem můžeme uvést oblast zdravotnictví, kde jsou její limity jednoznačně definovány v článku 168 Smlouvy o fungování EU. Zde se uvádí, že Evropská unie má pouze doplňkovou roli v politice členských států. V praxi to znamená, že smí podněcovat členské státy ke spolupráci, koordinovat jejich aktivity a podporovat jejich činnost. Příkladem může být COVID-19 Data Portal zřízený Evropskou komisí pod záštitou akčního plánu ERAvsCorona, jehož prostřednictvím dochází ke sdílení veškerých vědeckých a výzkumných informací, a to včetně ověřených postupů v boji proti onemocnění. Nebo například Evropský parlament společně s Radou Evropské unie smí pobídnout členské státy, aby zapracovaly potřebná

opatření. Nicméně, jednotlivé členské státy jsou za poskytování zdravotní péče, organizaci zdravotnictví a obecně zdravotní politiku zodpovědné samy. Dalším příkladem může být oblast ochrany vnitřních státních hranic. V této oblasti jsou pravomoci Evropské unie sdílené. Členské státy smějí v mimořádných případech omezit úmluvy plynoucí jim ze Schengenské dohody a znovu zavést kontroly na hranicích. Konkrétně toho docílí skrze tzv. schengenský hraniční kodex. Tento postup by měl být předem prodiskutován s příslušnými evropskými institucemi, avšak v případě výjimečně krizové situace, jakou beze sporu nekontrolovatelné šíření onemocnění je, tak smí učinit bez předešlého varování, ale pouze po dobu deseti dní. Další prodloužení a postup by již musel být konzultován na evropské úrovni. Možnosti uzavřít státní hranice valná většina zemí také využila, a až na doporučení Unie bylo dohodnuto, aby byl umožněn přeshraniční přechod pracovníkům kritické infrastruktury. V rámci koordinace jsou členskými státy poskytovány návody postupu. Příkladem může být návod k zajištění volného pohybu zboží a pracovníků. Komise vydala plán postupu rozvolňování, který je pouhým doporučením, samotné rozvolnění bude záležet na rozhodnutí státu dle aktuální epidemiologické situace, kapacitě systému zdravotní péče a systému testování. Zcela zásadní roli při řešení pandemie zaujímá Evropská unie především v ekonomické rovině. Poskytuje finanční podporu vybraným vědeckým projektům a společnostem, které jsou pověřené výzkumem a vývojem léků a očkovacích látek proti koronaviru. Při počátečním šíření viru organizovala repatriční lety občanů Evropské unie zpět do vlasti. Dále stojí za vznikem globální dárcovské kampaně s názvem „Globální cíl: Společně pro budoucnost“. Díky této iniciativě dokázala vybrat k 27. červnu 2020 úctyhodných 15,9 miliardy eur. Toto je však pouhý zlomek opatření a pomoci, které je možné realizovat na úrovni Evropské unie. Evropská unie jako celek má také díky svému postavení na trhu a kupní síle značnou vyjednávací výhodu v porovnání státu jako jednotlivce. Důkazem toho jsou informace o vyjednaných cenách za jednu dávku vakcíny, kdy Evropská unie dokázala vyjednat s firmou BioNTech Pfizer dodávky v ceně 400 Kč za dávku, kdežto například Izrael získal jednu dávku za 1150 Kč.¹

Komise v čele s předsedkyní Ursulou von der Leyenovou rozhodla sestavit z vlastních řad zvláštní tým vedený slovinským komisařem Janezem Lenarčičem. Ten zastává funkci evropského koordinátora reakce na mimořádné události. Součástí týmu jsou Stella Kyriakidesová odpovědná za otázky zdravotnictví, Ylva Johanssonová za otázky týkající se hranic, Adina Valeanová má na starosti problematiku mobility a Paolo Gentiloni řeší

¹ Izrael zveřejnil cenu za vakcíny Pfizeru - Novinky.cz. *Novinky.cz* [online]. [cit. 2021-03-17]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/koronavirus/clanek/izrael-zverejnil-cenu-za-vakciny-pfizeru-dosud-zaplatil-17-a-pul-bilionu-koron-40354116>

makroekonomické aspekty. Slovinský eurokomisař Lenarčič zároveň koordinuje spolupráci s Evropským střediskem pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC), jež na každodenní bázi informuje o aktuálním stavu situace okolo onemocnění COVID-19.

Tato práce, jak už její název napovídá, se zabývá problematikou europeizace spolupráce v boji proti pandemii COVID-19 na úrovni Evropské unie. Cílem je zmapovat reakci Evropské unie na nelehkou situaci okolo nekontrolovaného šíření respiračního onemocnění. Občanům České republiky dlouhodobě chybí povědomí o činnostech Evropské unie a tomuto stavu napomáhají i politici a média, kteří nedostatečně informují o výsledcích unijních činnostech. Situace je stejná i v případě unijních aktivit a pomoci v boji s pandemií. V souvislosti s cílem je vhodné položit si otázky: Zasáhla spolupráce v boji s pandemií na úrovni Evropské unie všechny tři úrovně politiky – policy, politics a polity? Došlo na základě této krizové situace k nějakému rozšíření pravomocí Evropské unie?

Práce je členěna do tří kapitol. První část práce je věnována teorii europeizace, kdy je brán v potaz pohled jak první generace v podání Landrecha, Herétierové, Bullera či Gamblea, kteří europeizaci vnímají jako nucený jednosměrný proces podvolení se členského státu Evropské unii, tak i pohled druhé generace, zastoupené například Harmsenem, Wilsonem či Olsenem, kteří původní pasivní teorii rozšiřují o prvek zpětné vazby směrem nahoru. Součástí první kapitoly je i náhled na tři úrovně politiky. To, co český jazyk charakterizuje jedním slovem politika, má však daleko širší význam. Proto se nejen v politologických kruzích převzaly anglické pojmy, které definují tři různé dimenze politiky. Slovo politics označuje konfliktní proces, policy definuje obsahový rozměr a polity je dějovým rámcem.

Druhá kapitola už se zabývá přímo problematikou onemocnění COVID-19, jehož šíření bylo Světovou zdravotnickou organizací označeno za pandemii 11. března 2020. Rozebrán je původ tohoto respiračního onemocnění, jeho průvodní symptomy, potenciál šíření a přenosu až po cestu, jak tento vir porazit v podobě možného očkování. Obě tyto kapitoly jsou deskriptivní a přehledové.

Třetí kapitola řeší samotnou reakci Evropské unie na nastalou situaci. Krok po kroku mapuje jednotlivé akce, které byly realizovány pod záštitou Evropské unie nebo některými unijními institucemi. Od počátečních repatriačních letů, přerozdělování ochranných zdravotnických prostředků, přes balíčky kompenzací a finančních opatření nejzasaženějším subjektům a sektorům, až po finanční podporu společností vyvíjejících očkovací látky, či nákup již schválených a bezpečných vakcín.

Teoretická část je zpracována formou deskriptivní případové studie podle R. K. Yina. Tato teorie je v dalších částech aplikována na současný světový problém číslo jedna – pandemii

koronaviru. Přes určitou deskripci jsou další části interpretativní případovou studii dle Lijpharta, studii aplikující teoretický koncept europeizace v oblasti spolupráce v boji proti pandemii COVID-19 a intericitní případovou studii dle Stakeho, která se snaží o hluboký rozbor v kontextu europeizace. Tato práce uceleně informuje a analyzuje unijní zásluhy v boji proti onemocnění, které běžná média nedostatečně zdůrazňují.

Téma konceptu europeizace a evropské politiky je v literatuře poměrně dosti kvalitně zpracováno, a to jak v české, tak i zahraniční. Z české tvorby rozhodně nesmí zůstat opomenuta kniha Ondřeje Filipce nesoucí název *Europeizace: Rámec pro analýzu*. Tato publikace nabízí ucelený náhled na různé aspekty europeizace a nabízí, jak již prozrazuje název, určitý rámec pro analýzu této problematiky. Dále je třeba zmínit knihu Bohumila Vítka *Europeizace českého práva*, která je stěžejní v oblasti definování vztahu mezi národním a evropským právním systémem v kontextu europeizace. A také publikaci *České politické strany a evropská integrace: europeizace, evropanství, euroskepticismus?* Vlastimila Havlíka, který se pokouší objasnit, jakým způsobem se odráží evropská integrace ve vybraných aspektech činnosti českých politických stran. Názory hned několika autorů se nachází ve sborníku *Europeizace - Nové téma politologického výzkumu*. Mezi autory nalezneme například Petra Fialu, Břetislava Dančáka a Víta Hlouška. Protipólem těchto autorů je kritický pohled Václava Klause v jeho knize *Co je to europeismus*. Ten smýšlení současné Evropy považuje za ideologii plnou arogance a autoritářství, která nevede dialog a europeizace je nucená a násilná s cílem zrušit národní státy a veškerou moc soustředit v Bruselu.

Ze zahraničních autorů je nutné vyzdvihnout práci Roberta Ladrecha, který vnímá europeizaci jako jednostranný proces. Dále norského politologa Johana P. Olsena, jenž definoval pět významů europeizace. Klade důraz na fakt, že není důležitá definice europeizace, důležité jsou okolnosti, při kterých může být významná a ku prospěchu vývoje Evropy. Ale nejspíše nejzásadnější je definice Itala Claudia Radaelliho, který je hojně citován celou řadou autorů. Právě tento autor přišel s ideou, že europeizace není jednosměrným procesem. Dochází dle něj k oboustrannému ovlivňování. Za zmínku stojí i nejedna práce a myšlenky Tanji Börzelové.

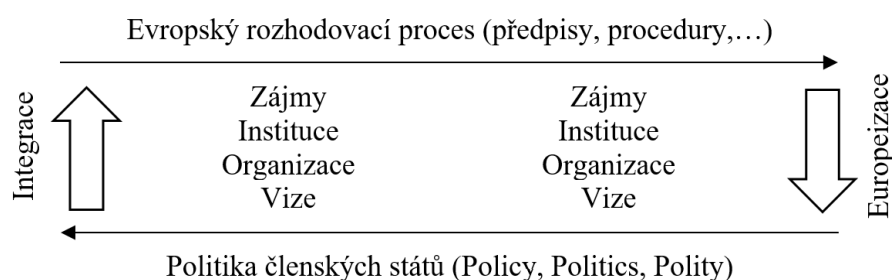
Z důvodu přílišné aktuálnosti nebylo zatím téma mapující reakci Evropské unie a unijních institucí na pandemii koronaviru a celkově téma onemocnění, způsobené koronavirem SARS-CoV-2, důkladně literárně zpracováno, proto byly při tvorbě této práce využívány zejména primární dokumenty a online zdroje. Jedním z přínosů práce je prozkoumání této oblasti, která ještě není rozsáhle zpracována v odborné literatuře.

1 Europeizace

V kostce lze říci, že se pojmem europeizace v dnešní době popisuje zejména vliv, jenž má evropská integrace na národní instituce a politiku. Při bližším pohledu však skutečnost není tak jednostranná, a proto se teorie procesu europeizace sestává ze tří různých, vzájemně propojených směrů působení. Mimo vlivu evropské úrovně na národní je zde také vliv národní úrovně zpět na evropskou a vlivu vzájemně mezi členskými státy. Tato kapitola po úvodním definování pojmu tuto problematiku hlouběji mapuje, zejména představí tři úrovně vlivu europeizace. Kapitola je rozšířena ještě o definování tří úrovní slova politika.

1.1 Definice

První zmínky o europeizaci jsou v souvislosti s procesy evropské integrace, a také se změnami, které přinesl konec studené války. Evropská integrace nebyla v počátku ničím jiným, než hledáním cesty k trvalému míru v Evropě. Prvořadým úkolem bylo jednoznačně usmíření odvěkých rivalů – Francie a Německa. Francie viděla řešení ve vytvoření společného orgánu, který by dohlížel na výrobu uhlí a oceli. Právě tyto dvě suroviny jsou základem pro možnost zbrojení, bez nich není možné vést válku a ani se na ni připravovat potají. V roce 1951 bylo tedy vytvořeno Evropské společenství uhlí a oceli, které mělo zajistit odzbrojení. Během studené války se Evropa rozdělila na dva tábory, západní Evropu ovlivňovaly Spojené státy americké (amerikanizace) a východní Evropa byla pod vlivem Sovětského svazu (sovětizace). Studená válka skončila v roce 1991 rozpadem Sovětského svazu a vznikem Společenství nezávislých států. Po jejím skončení byla amerikanizace a sovětizace nahrazena novým prvkem vlivu – europeizací. Postupně jí byly zasaženy všechny sféry politického systému, ať již méně či více.²

Obr. 1 – Logika evropské integrace a europeizace³

² VÍTEK, Bohumil. *Europeizace českého práva*. Ostrava: Key Publishing, 2013. Právo (Key Publishing). 46-54 s.

³ SCHMIDT, Vivien. *Europeanization and the Mechanics of Economic Policy Adjustment*. SSRN Electronic Journal [online]. [cit. 2021-01-03]. ISSN 1556-5068. Dostupné z: doi:10.2139/ssrn.302780. 189 s.

Europeizace zahrnuje a popisuje veškeré interakce a vzájemné vazby mezi Evropskou unií a národním uspořádáním či systémem. Europeizace je v první řadě vnímána jako proces vlivu Evropské unie na členské státy, avšak formování a ovlivňování probíhá i skrze zpětnou vazbu ve směru z členského státu na Evropskou unii, potažmo její instituce.⁴ Jde o proces přenosu hodnot, norem a pravidel mezi zúčastněnými aktéry. Těmito aktéry bývají nejčastěji státy, případně subjekty, které existují v rámci států.⁵ Jde o mnohovýznamový a mnohvrstevný pojem, který nemá přesně stanovený obsah a ani není jednoznačně teoreticky vymezen. Europeizace popisuje řady jevů a procesů, které probíhají v Evropě. Postupem času se přizpůsobuje nové realitě, proto se její definování neustále mění a nabývá nových forem.⁶ Poprvé se tento fenomén objevuje v 80. letech 20. století, přičemž hlubší definování a užívání se dočká o desetiletí později. Původní užití bylo zejména v souvislosti s dopady vlivu Unie na členské státy, až později se takto začal popisovat i vztah Evropské unie s kandidátskými zeměmi. Její definice není v literatuře jednoznačně vymezena, jelikož prochází neustálým procesem redefinování, konkretizování a zasahuje do velkého množství oborů. Nejvíce známá a přijímaná je definice Claudia Radaelliho, který europeizaci definuje:⁷ „*Europeizace sestává z procesů utváření, rozšiřování a institucionalizace formálních a neformálních pravidel, procedur, politických paradigmat, stylů, způsobů „dělání věcí“ a sdílených hodnot a norem, které jsou nejprve definovány a konsolidovány v rámci politických procesů EU a poté inkorporovány do logiky domácího (národního a subnárodního) diskurzu, politických struktur a veřejných politik.*“⁸

Proces evropské integrace reaguje na vztahy mezi národním, evropským a celosvětovým uspořádáním. Evropská unie se totiž vyvíjí i podle vnějších globálních tlaků. Europeizace obsahuje dvě základní roviny, kdy jedna z nich se snaží bránit před silnějšími a druhá je ochrana před slabšími. Jako ochrana před slabšími je myšlena ochrana před imigračními, teroristickými a dalšími aktivitami, především ze třetího světa. Europeizace je proces, který přímo souvisí s evropskou integrací, zároveň vytváří a rozvíjí nové struktury vládnutí na evropské úrovni, čímž jsou myšleny politické, sociální a právní instituce včetně interakcí mezi nimi. Dále se europeizace používá v souvislosti s aktuálními domácími politickými systémy členských států Evropské unie pod tlakem prohlubující se integrace. Prostředí států je však určováno

⁴ DEVAUX, Sandrine a Imogen SUDBERY, ed. *Europeanisation: social actors and the transfer of models in EU-27*. Prague: CEFRES, 2009. ISBN 978-80-86311-21-3. 25 s.

⁵ FILIPEC, Ondřej. *Europeizace: rámec pro analýzu*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, 2019. ISBN 978-80-88266-42-6.

⁶ VÍTEK, Bohumil. *Europeizace českého práva*. Ostrava: Key Publishing, 2013. Právo (Key Publishing). 46-54 s.

⁷ ROVNÁ, Lenka, Zuzana KASÁKOVÁ a Jan VÁŠKA, ed. *Evropská unie v členských státech a členské státy v Evropské unii: europeizace vybraných zemí EU*. Praha: Eurolex Bohemia, 2007. 9-10 s.

⁸ RADAELLI, Claudio. *Europeanisation: Solution or problem?* [online]. [cit. 2021-03-29]. Dostupné z: <http://eiop.or.at/eiop/texte/2004-016a.htm>

i globalizaci a ne vždy je možné jednoznačně rozlišit, kdy se jedná o působení Evropské unie, a kdy jde o působení zvnějšku.⁹ Evropský integrační proces nabývá na významu z důvodu přiklonění se Evropských společenství k nadnárodnímu způsobu rozhodování, který je možné sledovat již od poloviny 80. let 20. století. Nadnárodní model rozšiřuje hlavně počet oblastí, o kterých rozhodují instituce Evropské unie (zejména Komise EU a Evropský parlament) místo členských států. Evropskou unii lze považovat za nejvýznamnější determinant národní politiky. Rozhodnutí Evropské unie stále častěji spoluformuje národní politiky členských států.¹⁰

Všeobecně lze rozlišit dvě základní generace výzkumu europeizace. První generace započala působit přibližně v 70. letech 20. století. Mezi její představitele řadíme například Roberta Landrecha, Adrienn Herétierovou, Jima Bullera či Andrewa Gamblea. Pro první generaci je charakteristický vertikální tlak shora dolů (top-down) a je ovlivněna zejména racionálním institucionalismem. Evropské instituce jsou považovány za pevně dané a neměnné a změny za nedobrovolné a vynucené, jelikož do nich jsou členské státy nuceny Evropskou unií. Změny v domácí politice jsou v první generaci patrné zejména v dimenzi policy a polity.

Robert Ladrech definuje europeizaci jako „*šířící se proces reorientace směru a podoby politiky do té míry, že se politická a ekonomická dynamika Evropských společenství stává součástí organizační logiky národního politického života a tvorby domácích politik*“. Europeizaci chápe jako změnu uvnitř členského státu, jehož motivace je stejná, jako je motivace Evropské unie.¹¹ Europeizace dle Bullera a Gamblea vytváří situaci, kde výrazná nastavení evropské správy přetvářejí aspekty národní politiky.¹²

Do druhé generace spadá období od devadesátých let do současnosti, nikterak nepopírá závěry předešlé generace, ba naopak na nich staví, rozšiřuje je a doplňuje. Druhá generace již definuje obousměrný, dvoucestný proces, kdy členské státy již nejsou pouhými pasivními příjemci, nýbrž z jejich strany přichází zpětná vazba směrem nahoru (bottom-up) a je ovlivněna sociálním konstruktivismem. Druhá generace intenzivněji studuje dopady na sféru politics.¹³

James Caporaso, Maria Greenová-Cowlesová a Thomas Risse definují europeizaci jako „*vznik a rozvoj určitých struktur na evropské úrovni vládnutí, tedy politických, právních a sociálních institucí spojovaných s řešením politických problémů, které formalizují interakce*

⁹ VÍTEK, Bohumil. *Europeizace českého práva*. Ostrava: Key Publishing, 2013. Právo (Key Publishing). 46-54 s.

¹⁰ HAVLÍK, Vlastimil. *České politické strany a evropská integrace: europeizace, evropanství, euroskepticismus?*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009. 9-10 s.

¹¹ LADRECH, Robert. *Europeanization and National Politics*. Palgrave Macmillan, 2010.

¹² BULLER, Jim a GAMBLE, Andrew. (2002) Conceptualizing Europeanization. Public Policy and Administration Special Issue „Understanding the Europeanization of Public Policy“, *Public Policy and Administration*, roč. 17, č. 2

¹³ BRUSENBAUCH MEISLOVÁ, Monika. *Europeizace české zahraniční rozvojové spolupráce*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN isbn978-80-244-3318-9. 32-41 s.

mezi aktéry a mezi politickými sítěmi specializujícími se na vytvoření autoritativních evropských pravidel“.¹⁴

Claudio Radaelli, na základě práce Roberta Ladrecha, o europeizaci tvrdí, že proces výstavby, šíření, institucionalizace formálních a neformálních pravidel, postupy, paradigma politiky, styly, způsoby jednání a sdílené víry a normy, které jsou nejprve definovány a konsolidovány při vytváření veřejné politiky a politiky EU a poté začleněny do logiky domácího diskurzu, identit, politických struktur a veřejných politik.

Pojem europeizace má mnoho významů a je používán mnoha způsoby, nejčastěji však odkazuje na vzájemný vztah mezi Evropskou unií a národní politikou. Jde o neustálý proces změn, který propojuje evropskou a národní úroveň politiky, a tím prohlubuje jejich vzájemnou závislost.¹⁵ Cílem europeizace je sledování důsledků evropského integračního procesu pro členskou zemi a její politiky.¹⁶

Václav Klaus považuje europeismus za dominantní ideologii soudobé Evropy, která se projevuje jako arogantní autoritářství. Václav Klaus se přiklání k názoru Johna O'Sullivanova, který v článku „The EU's Usual Crisis“ nemluví přímo o europeismu, ale všímá si paralelní existence specifického pojetí politicko-ekonomické, zahraničně-politické i integrační dimenze europeistického uvažování. Jeho hypotéza je, že lidé, kteří favorizují evropský politicko-ekonomický model sociálního státu, mají tendenci zastávat model Evropy jako protiváhy k USA a také nadnárodní model evropské integrace. Dále Václav Klaus označuje europeismus jako evropskou metaideologii, kdy jeho zastánci mají zároveň protichůdné názory (souhlasí i nesouhlasí, chtějí i nechťejí, podporují i nepodporují).¹⁷ Dle mého názoru je europeizace proces změny, v rámci kterého dochází k interakci mezi národní a nadnárodní úrovní.

1.2 Úrovně europeizace a její formy

Procesy probíhající při europeizaci lze sledovat na třech úrovních. Jde o úroveň shora dolů (top down), zdola nahoru (bottom up) a horizontální. První, nejčastěji zmiňovaná úroveň, je takzvaně „shora dolů“. To zahrnuje dopad procesů Evropské unie na národní politiku a instituce. Mezi klíčová zjištění studií shora dolů patří to, že dopad Evropské unie na domácí politiku a instituce je velmi různorodý a rozdílný. Stejně tak je i rozdílné působení vlivu Evropské unie v jednotlivých členských státech, což je úzce provázáno s rychlostí adaptace

¹⁴ RISSE, Thomas, Maria G. COWLES a James CAPORASO. (2001) *Europeanization and Domestic Change: Introduction*, Ithaca, NY: Cornell University Press

¹⁵ DEVAUX, Sandrine a Imogen SUDBERY, ed. *Europeanisation: social actors and the transfer of models in EU-27*. Prague: CEFRES, 2009. ISBN 978-80-86311-21-3. 35 s.

¹⁶ ROVNÁ, Lenka, Zuzana KASÁKOVÁ a Jan VÁŠKA, ed. *Evropská unie v členských státech a členské státy v Evropské unii: europeizace vybraných zemí EU*. Praha: Eurolex Bohemia, 2007. 9-10 s.

¹⁷ KLAUS, Václav. *Co je to europeismus*. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2006. 3-6 s.

na unijní podmínky. Tlak shora dolů je o to menší, o kolik je vyšší ochota se těmto vlivům přizpůsobit. Důležitou roli v tom hrají také „domácí zprostředkující faktory“, tedy národní instituce a aktéři, kteří mohou ovlivnit míru ovlivnění.

Další úroveň je opačný směrem, tedy „zdola nahoru“. Ta nastává v momentě, kdy se členské státy snaží prosadit své preference, myšlenky a institucionální modely na evropskou úroveň a tím formují politiku Evropské unie. Obě tyto úrovně jsou úzce propojeny. Německý politolog Klaus H. Goetz toto pouto přirovnává k obousměrné silnici.

Zatímco většina publikací uvádí zejména tyto dvě úrovně, některé popisují ještě třetí – horizontální rozměr europeizace. Horizontální europeizaci popisují jako proces vzájemného učení se a přenosu politik na mezinárodní úrovni vlivem intenzivnější interakce mezi zeměmi v rámci EU, zejména v oblastech politiky, kde Evropská unie nestanovuje standardy, což dává prostor individuální možnosti řešení. Horizontální europeizaci je možné sledovat na různých úrovních politického systému.¹⁸

Kevin Featherston dále rozvedl jednoduché dělení o čtyři základní významy europeizace:

- Historický fenomén – europeizaci lze chápat jako export kulturních a sociálních norem a vzorců chování, které jsou spojeny s procesem kolonizace neevropských zemí.
- Transnacionální kulturní difúze – europeizace rozšiřuje kulturní normy, ideje, identity a vzorce chování přes hranice národních států, ke kterým však dochází pouze v Evropě.
- Adaptace politik – europeizaci lze charakterizovat jako dopad členství v Evropské unii na podobu veřejné politiky ve členských státech. Jedná se o omezení, které ukládá Evropská unie členským státům, ale také mohou být nahrazeny národní mechanismy, mechanismy EU.
- Institucionální adaptace – výsledek tlaku, který vyplývá z členství v Evropské unii na jednotlivé členské státy a instituce.¹⁹

Robert Harmsen a Thomas M. Wilson hovoří o celkem osmi různých formách europeizace, ač dle slov jich samotných není tento výčet vyčerpávající.

1. Europeizace jako vznik nových forem evropského vládnutí
2. Europeizace jako národní přizpůsobení
3. Europeizace jako proměna politiky
4. Europeizace jako problém a příležitost pro domácí politické řízení

¹⁸ BAUN, Michael a Dan MAREK. *The new member states and the European union*. Great Britain: Routledge, 2013. ISBN 978-0-415-67927-5. 5-6 s.

¹⁹ VÍTEK, Bohumil. *Europeizace českého práva*. Ostrava: Key Publishing, 2013. Právo (Key Publishing). 46-54 s.

5. Europeizace jako modernizace
6. Europeizace jako vstup do Evropy
7. Europeizace jako rekonstrukce identit
8. Europeizace jako transnacionální a kulturní integrace²⁰

Naproti tomu Johan P. Olsen zmiňuje pouze 5 forem europeizace, a ty lépe odrážejí politologickou realitu Evropské unie.

1. Europeizace jako změna externích hranic Evropské unie prostřednictvím procesu rozšíření
2. Europeizace jako rozvoj institucí na evropské úrovni
3. Europeizace jako pronikání hodnot Evropské unie do národních politických systémů vlivem přijímání společných norem
4. Europeizace jako export evropských hodnot mimo Evropu jako důsledek obchodních kontaktů a podmínek Unie pro přístup na společný trh
5. Europeizace jako proces politického sjednocení Evropy²¹

1.3 Reakce národního prostředí na europeizaci

Uvažujeme-li europeizaci jako přizpůsobení se národního prostředí evropskému modelu, pak musíme brát v úvahu, že může dojít mezi těmito dvěma prostředími k nesouladu, tzv. misfitu. Tento nesoulad je potřebný k samotnému zahájení europeizace. Je třeba určitá míra nesouladu, která vytvoří adaptační tlak, zároveň je podmínkou, že musí přijít patřičná reakce na tlak po změně ze strany politických aktérů. Pak můžeme rozlišovat řadu různých reakcí na tyto adaptační tlaky.²² Mezi základní reakce se řadí regrese, inercie, absorpce, akomodace a transformace. U regrese dochází k naprosto opačnému efektu, kdy se domácí prostředí tomu evropskému vzdaluje. Při inercií dochází k odporu ke změnám, kdy domácí prostředí na adaptační tlaky nereaguje. Pokud dojde jen k lehkým úpravám stávajícího rámce k dosažení souladu, jedná se o absorpci. Kroky vedené při absorpci odpovídají dosavadnímu směřování domácího prostředí. Je-li třeba o něco větších změn, ale nedochází tím k zásahům do základních rámců domácího prostředí, hovoříme o akomodaci. Ke stávajícímu rámci domácího prostředí jsou doplněny nové evropské prvky. A poslední reakcí je transformace, která znamená zásadní

²⁰ HARMSSEN, Robert a WILSON, Thomas M. (2000) *Introduction: Approaches to Europeanization*. Yearbook of European Studies 14 (2000): 13-26

²¹ OLSEN Johan P. (2002) The Many Faces of Europeanization. *Journal of Common Market Studies*, roč. 40, č. 5

²² FILIPEC, Ondřej. *Europeizace: rámec pro analýzu*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, 2019. ISBN 978-80-88266-42-6.

změnu celkové podstaty fungování domácího prostředí a nahrazení dosavadních procesů zcela novými.²³

Vzájemná interakce mezi evropskou a národní úrovní bývá označena anglickými výrazy downloading, uploading a cross-loading. Tyto pojmy popisují jakousi interakci mezi evropskou a národní úrovní. Jde o proces přenosu hodnot, norem a pravidel mezi zúčastněnými aktéry. Jak už je z pojmů patrné, při downloadingu, jde o proces přenosu evropských hodnot, norem a pravidel na národní úroveň a její přijetí do vlastního systému. Při hlubším zkoumání můžeme rozlišit závazný a nezávazný. Závazným downloadingem je myšleno nařízení či směrnice, kterou je nutno implementovat, nezávaznou pak doporučení, které se může, ale nemusí aplikovat. Downloading může být i nenásilný, a to v podobě jakési inspirace v předpisech, které posléze národní systém přijme za svůj. Proces opačný označujeme jako uploading, kdy dochází naopak k přenosu národních cílů, myšlenek a hodnot na evropskou úroveň. Tímto procesem se tvoří evropská agenda a procedury. Jde vlastně o proces prosazování zájmů. U cross-loadingu dochází k interakci mezi členskými státy.²⁴ Čím větší nesoulad panuje mezi domácím a evropským prostředím, tím větší tlak pak evropské prostředí vyvíjí na to domácí.

1.4 Policy, politics, polity

Angličtina používá pojmy politics, policy a polity, kontinentální jazyky mají slova politika a stát. Naše slovo politika by se dalo připodobnit rovině politics, slovo stát má zase nejbližší rovině polity a rovina policy je někde na pomezí politiky i státu. Původní význam byl ale poněkud jiný.²⁵

V roce 1978 popsal německý politolog Karl Rohe tři anglické pojmy – politics, policy a polity – jako tři rozměry námi běžně známého slova politika. Slovo politics označuje konfliktní proces, policy definuje obsahový rozměr a polity je dějovým rámcem zahrnujícím také ústavní rámec právního řádu. V roce 1986 osvětlil německý politolog Arnold Joseph Heidenheimer důvod absence přímého překladu anglických slov politics, policy a polity. Dle něj šlo o důsledek odlišného pojetí role státu v Anglii a v kontinentální Evropě. Pojmy policy a politics byly původně spojeny se šlechtou a vyššími vrstvami, postupem času však zlidověly a začaly se užívat i v souvislosti s běžnými občany. V kontinentální Evropě naproti tomu došlo

²³ BÖRZEL, Tanja. *How the European Union Interacts with its Member States* [online]. [cit. 2021-03-23]. Dostupné z: https://www.ihs.ac.at/publications/pol/pw_93.pdf

²⁴ BÖRZEL, Tanja (2002) Pace-Setting, Foot-Dragging, and Fence-Sitting: Member State Responses to Europeanization. *Journal of Common Market Studies*, roč. 40, č. 2, s. 193–214.

²⁵ Populárně-vědecky o politice. *Deník Referendum* [online]. [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/15791-popularnevedecky-o-politice>

k posunu opačným směrem. Heidenheimer tento vývoj dával do spojení s takzvanou vyšší úrovní státnosti, jinak řečeno s vyšší mírou rozčleňování na vyšší a nižší společenské vrstvy. Politika na úrovni policy a politics byla stále častěji přivlastňována vyššími vrstvami nově vznikajících států a důsledkem toho se politika kontinentální Evropy vzdalovala běžným občanům. Právě i rozdíl ve složení společnosti přímo souvisí s chybějícím ekvivalentem anglického pojmu polity. Dnes slovníky pojem polity znají jako uskupení nebo politické zřízení, ale také jako společenství, systém, režim nebo ustavení. Anglické polity je tak významově blízké pojmu stát.²⁶

Pojem polity označuje strukturální, formální a normativní dimenzi politiky, tedy oblast, ve které probíhá politické řízení. Tvoří ho instituce, v podobě organizací, stran a států, a normy, mezi které můžeme řadit ústavu, zákony, mezinárodní smlouvy, nařízení, směrnice a další předpisy. Tato dimenze může doznat změn, avšak není to nikterak jednoduchý proces. V případě zásadních změn, které by byly přijaty bez všeobecného konsenzu, by následoval vážný konflikt. Polity tvoří nejen formální zásady a předpisy, spadají sem i nepsaná pravidla sociálních interakcí, která jsou většinovou společností v dlouhodobém horizontu akceptována. Tento komplex tvoří politickou kulturu. Platnost polity je závislá na respektování tradičních hodnot společnosti. Z tohoto důvodu jsou při porovnávání politických systémů jednotlivých států viditelné rozdíly. V rámci polity dochází k regulaci vztahů mezi výkonnou, zákonodárnou a soudní mocí.

Druhá, z hlediska politických rozhodnutí nejdůležitější dimenze politiky, je policy. Anglický výraz označuje obsahovou úroveň. Sestává z výsledků a materiálních i nemateriálních cílů politických aktérů v celém spektru jednotlivých typů politik od zahraniční, přes zdravotní, bezpečnostní až po kulturní a podobně. Realizuje obsahovou úroveň politiky, sdružuje jednotlivé programy, hodnoty a zájmy. Souhrnně jde o výstupy vládnutí. Europeizaci na této úrovni popisuje například Robert Landrech ve své knize *Europeanization and national politics*, která se zabývá vlivem Evropské unie na národní politické strany.²⁷

Poslední úroveň politiky je procesní. Jde o dynamickou dimenzi politiky, která je označována anglickým termínem politics. Do této úrovně lze zařadit procesy prosazování určitého cíle nebo zájmu, kterými se udržují a vytváří obecná pravidla, jimiž je řízena společnost. Není to jen o procesu politického konfliktu, ale i o procesu nalezení konsenzu.

²⁶ Populárně-vědecky o politice. *Deník Referendum* [online]. [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/15791-popularnevedecky-o-politice>

²⁷ IPM Trojdimenzionální pojetí politiky | IPM. *Institut politického marketingu* [online]. [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <http://politickymarketing.com/glossary/polity-politics-policy>

Aktéry jsou politické strany a uskupení, jednotlivci, ale i například státy.²⁸ Europeizace na této úrovni lze pozorovat například v procesech rozšíření. Kandidátské země se politicky transformují s cílem dosáhnout Kodaňských kritérií.

1.5 Shrnutí

Europeizace zasahuje do širokého spektra činností. Na jednu stranu jde o proces nedobrovolný, kdy Evropská unie prostřednictvím svých rozhodnutí a institucí vytváří tlak na členské státy, případně na státy ji obchodně či politicky blízké. Ale určitě na tuto problematiku nelze nahlížet pouze tímto způsobem. Na stranu druhou jde totiž i o proces zcela dobrovolný a vítaný, jelikož dochází ke zlepšování životní úrovně obyvatel, ke zvyšování provázanosti mezi členskými státy a jejich vzájemnému pozitivnímu vlivu, stejně tak mohou členské státy ovlivňovat chod Unie a tím ji formovat k obrazu svému. Vnímáme tři úrovně europeizace a tři typy interakcí. Tou první úrovní je vliv evropské úrovně na národní – top down, druhý je vliv národní úrovně zpět na evropskou – bottom up a třetí vliv mezi členskými státy vzájemně – horizontální úroveň. Co se týká interakcí, tak rozeznáváme downloading, uploading a cross-loading.

²⁸ ŠTEFANČÍK, Radoslav. *Politický jazyk. Ako ho definovať?: Jazyk a politika: Na pomedzí lingvistiky a politológie*. Bratislava: EKONÓM, 2016, s. 28-46. ISBN 978-80-225-4292-0.

2 Pandemie COVID-19

Tato kapitola se může zprvu jevit nadbytečně, avšak z celkového kontextuálního významu je dobré nastínit, v jak náročné, složité a zdraví ohrožující situaci se svět ocitl. Situace, která v lednu 2020 ochromila Čínu, se během měsíce přesunula na evropskou půdu. To, co se zprvu jevilo jako čistě problém zdravotnictví, záhy přerostlo do problému, který prorůstá napříč odvětvími a obory. Silný zásah utrpělo hospodářství, cestovní ruch, ale i oblast bezpečnosti. Tato kapitola souhrnně informuje o respiračním onemocnění COVID-19, které je způsobeno koronavirem, jež nese označení SARS-CoV-2. Od původu tohoto onemocnění, jeho průvodních symptomů, potenciálu šíření se až po světlo na konci tunelu v podobě očkovacích látek. Tato kapitola je informativní pro nastínění všech okolností, se kterými se musí nejen Evropská unie vypořádávat.

Evropa byla prohlášena za epicentrum pandemie koronaviru 12. 3. 2020 Světovou zdravotnickou organizací. V Evropě k tomuto datu zemřelo téměř 1 000 lidí, bylo potvrzeno přes 20 000 případů a předpokládá se další nárůst počtu nakažených i počtu úmrtí. Bylo nevyhnutelně nutné zavést opatření, která by předcházela šíření koronaviru a chránila tak zdraví osob, zároveň ale byly požadavky na dodržování lidských práv a prevenci ekonomických a sociálních problémů. Světová zdravotnická organizace doporučila uzavření škol, práci formou home office či minimální využívání veřejné dopravy.²⁹ Na počátku pandemie v Evropě na tom nejhůře byla Itálie, která měla 2 651 potvrzených případů nákazy. Dalšími nejpostiženějšími zeměmi bylo Španělsko, Francie a Německo.

2.1 Definice pandemie

Pandemii je možné definovat jako šíření onemocnění, které se vyskytuje po celém světě nebo na širokém území a zároveň překračuje mezinárodní hranice a postihuje značné množství lidí. Pandemie se od epidemie liší tím, že má globální charakter a popisuje jen šíření onemocnění. Počet úmrtí závisí na počtu infikovaných lidí, závažnosti onemocnění způsobených virem, zranitelnosti určitých skupin lidí a úsilí o prevenci onemocnění. Pandemie souvisí také s ekonomickými a sociálními problémy. Je to dáno převážně tím, že lidé kvůli nemoci nemohou pracovat nebo o práci mohou z důvodu pandemie přijít. Světová zdravotnická

²⁹ WHO/Europe /Coronavirus disease (COVID-19) outbreak a pandemic. *WHO/Europe /Home* [online]. c2021, 12. 3. 2020 [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <https://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/news/news/2020/3/who-announces-covid-19-outbreak-a-pandemic>

organizace prohlásila COVID-19 za pandemii ihned po zjištění, že se nemoc rychle šíří do širokého okolí.³⁰

Celosvětové šíření onemocnění COVID-19 je považováno Světovou zdravotnickou organizací za pandemii od 11. března 2020. Svět se již s pandemií setkal několikrát, ale ty se týkaly chřipky, cholery, moru a skvrnitého tyfu. Pandemie COVID-19 je první pandemií, která je způsobena koronavirem.³¹

Globalizace obchodu vytváří nesčetné množství příležitostí setkávání lidí napříč státy i kontinenty, což nahrává nemocím, které se tak snáze šíří prostřednictvím cestování.³² Tabulka č. 2.1 znázorňuje historický přehled počtu úmrtí během jednotlivých pandemií. Byla vybrána pouze ta onemocnění, kde počet mrtvých převýšil 1 milion osob. COVID-19 je tak prvním onemocněním zapříčiněné koronavirem, které se stalo pandemií a přesáhlo více než 1 milion mrtvých. Na předešlé koronavirové onemocnění SARS zemřelo 770 osob v letech 2002 – 2003 a na onemocnění MERS zemřelo dosud 850 lidí. Globálně nejvíce mrtvých způsobil mor nazývaný Černá smrt. Mor pocházel z krys a dokázal vymýtit něco mezi 30 až 50 % evropské populace. Druhé místo, co se úmrtí týká, drží pravé neštovice s 56 miliony mrtvými a třetí nejvyšší úmrtnost v souvislosti s pandemií způsobil Španělská chřipka, kdy za období dvou let zemřelo 40 až 50 milionů osob. Vlivem onemocnění COVID-19, k 1. 2. 2021 zemřelo více než 2,2 milionu lidí.

³⁰ Pandemics: Definition, Prevention, and Preparation. *WebMD - Better information. Better health* [online]. c2005-2021 [cit. 2021-01-10]. Dostupné z: <https://www.webmd.com/cold-and-flu/what-are-epidemics-pandemics-outbreaks#1>

³¹ Co je to pandemie a jaké sužovaly lidstvo v minulosti? *Český rozhlas Plus* [online]. c1997 - 2021, 4. 4. 2020 [cit. 2021-01-10]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/encyklopedie-plusu-vse-co-jste-chteli-vedet-o-koronaviru-na-jednom-miste-8174823/2>

³² Infographic: The History of Pandemics, by Death Toll. *Visual Capitalist* [online]. c2020 [cit. 2021-01-10]. Dostupné z: <https://www.visualcapitalist.com/history-of-pandemics-deadliest/>

Tab. 1 – Historický počet úmrtí během jednotlivých pandemií

Nemoc	Počet mrtvých	Období
Černá smrt	200 M	1347 – 1351
Pravé neštovice	56 M	1520
Španělská chřipka	40 – 50 M	1918 – 1919
Justiniánský mor	30 – 50 M	541 – 542
HIV/AIDS	25 – 35 M	1981 – nyní
Třetí morová pandemie	12 M	1855
Antonínský mor	5 M	165 - 180
Velká morová epidemie v 17. století	3 M	1600
COVID-19	2,2 M	2019 – 1. 2. 2021
Asijská chřipka	1,1 M	1957 – 1958
Ruská chřipka	1 M	1889 – 1890
Cholera	1 M	1817 – 1923

Zdroj: Infographic: The History of Pandemics, by Death Toll. *Visual Capitalist* [online]. c2020 [cit. 2021-01-10]. Dostupné z: <https://www.visualcapitalist.com/history-of-pandemics-deadliest/>³³

2.2 COVID-19

Koronaviry jsou obrovská skupina virů, které mohou způsobit těžké respirační onemocnění (dříve třeba SARS a MERS). Koronaviry pocházejí primárně ze zvířat, infekce se taktéž vyvíjí u zvířat, a až poté dochází k přenosu na člověka, kdy se přenáší jeho blízkým kontaktem právě se zvířetem. Po vývoji viru u člověka se vir již může dále přenášet na další osoby pomocí kapénkového přenosu kašláním nebo kýčáním. Virové částice obsažené v kapénkách, mohou vdechnout jiné osoby, a u nich pak dochází k rozvoji infekce. Tato skupina virů způsobuje různé nemoci, od běžného nachlazení až po závažnější obtíže jako je třeba dušnost. Koronaviry byly poprvé objeveny v polovině 60. let 20. století. Jedná se o RNA viry, které patří do řádu *Nidovirales*. Koronaviry většinou napadají trávicí a dýchací trakt. Přenos z nemocného člověka může probíhat buď vzduchem, nebo kontaminovanými předměty.³⁴

První případy onemocnění COVID-19 se objevily v provincii Chu-pej ve městě Wu-chan. Dne 7. 1. 2020 expertní skupina detekovala z klinických vzorků nemocných nový typ

³³ Infographic: The History of Pandemics, by Death Toll. *Visual Capitalist* [online]. c2020 [cit. 2021-01-10]. Dostupné z: <https://www.visualcapitalist.com/history-of-pandemics-deadliest/>

³⁴ Rapid Risk Assessment: Cluster of pneumonia cases caused by a novel coronavirus, Wuhan, China, 2020. *European Centre for Disease Prevention and Control* [online]. c2021 [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/rapid-risk-assessment-cluster-pneumonia-cases-caused-novel-coronavirus-wuhan>

koronaviru. Tento virus způsobuje virovou pneumonii. První nemocní lidé pocházeli z oblasti Wuhan South China Seafood City, kde se nachází trh s živými rybami, mořskými plody, kuřaty, netopýry, svišti, ptáky a dalšími živočišnými produkty. Trh byl uzavřen 1. 1. 2020 a byla provedena dezinfekce. Dne 5. 1. 2020 bylo hlášeno 59 případů nákazy novým koronavirem. Nakažení lidé trpěli horečkami, dušností a zápallem plic.³⁵

Nový typ koronaviru se rychle rozšířil po celém světě. COVID-19 způsobuje infekci horních i dolních dýchacích cest. Onemocnění může mít různý průběh, který může být jak bezpříznakový, ale také může vést až ke smrti. COVID-19 je onemocnění způsobené koronavirem SARS-CoV-2. Ten je jedním ze sedmi typů koronaviru. Dalším závažným onemocněním zapříčiněné koronaviry je MERS, který způsobuje respirační syndrom a SARS, který způsobuje syndrom náhlého akutního dýchání. Zdrojem nákazy COVID-19 jsou pravděpodobně netopýři a onemocnění se šířilo prodejem živých zvířat (fretok, cibetek, mývalovitých psíků). V případě onemocnění MERS byly zdrojem nákazy velbloudi, ale nyní jsou již hlavním zdrojem přenosu lidé. Toto onemocnění se vyskytuje převážně na Arabském poloostrově. Další koronaviry vyvolávají většinou jen nachlazení, které není vážnou hrozbou pro zdravého jedince.³⁶

Zdrojem nákazy měli být dle prvního šetření hadi, poté luskouni a až na základě molekulárních testů se zjistilo, že se virus podobá onemocnění SARS, kdy je zdrojem nákazy netopýr. Původní název nového koronaviru 2019-nCoV se změnil na SARS-CoV-2 právě z důvodu, že se nejvíce podobá onemocnění SARS, který však po roce šíření záhadně zmizel. Koronaviry SARS, MERS a SARS-CoV-2 se liší od ostatních koronavirů svými projevy. Jde o malou partikuli. Uvnitř koronaviru je uzavřena ribonukleová kyselina (RNA) a obalem je membrána, kterou získá odtržením se od infikované buňky.³⁷

První příznaky COVID-19 se objevují v rozmezí 2 až 14 dnů od infikování. Již při objevení se prvních příznaků je nutné zůstat doma v izolaci, i když se jedná pouze o mírné příznaky, kterými může být bolest hlavy a rýma.³⁸ Jedná se o respirační virus, který do organismu vstupuje především přes sliznice nosu, úst a oční spojivku. Virus je snadno přenosný na další osoby a k přenosu dochází již 1 až 3 dny před nástupem prvních příznaků. U pacientů, kteří

³⁵ Threat Assessment Brief: Pneumonia cases possibly associated with a novel coronavirus in Wuhan, China. *European Centre for Disease Prevention and Control* [online]. c2021 [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/pneumonia-cases-possibly-associated-novel-coronavirus-wuhan-china>

³⁶ Coronavirus & COVID-19 Overview: Symptoms, Risks. *WebMD - Better information. Better health* [online]. c2005-2019 [cit. 2021-01-11]. Dostupné z: <https://www.webmd.com/lung/coronavirus>

³⁷ Co je koronavirus? Kde se vzala epidemie COVID-19? Pochází z čínské laboratoře? In: *YouTube* [online]. 2020 [cit. 2021-01-12]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=P2KW1kud9fg&feature=emb_logo

³⁸ Coronavirus & COVID-19 Overview: Symptoms, Risks. *WebMD - Better information. Better health* [online]. c2005-2019 [cit. 2021-01-11]. Dostupné z: <https://www.webmd.com/lung/coronavirus>

mají mírný a středně těžký průběh, je nepravděpodobné, že by virus přenášeli déle než 10 dnů. Pacienti s těžkým a kritickým průběhem mohou virus vylučovat do svého okolí i déle než 10 dnů. Virus je možné detekovat díky stěru z nosohltanu, krku, v krvi, ve slinách a moči. Aktuálně se nejčastěji využívá takzvaný RT-PCR test na zjištění přítomnosti nukleové kyseliny. Test ale pouze monitoruje stav v okamžik odběru. Testy se provádí u osob, které vykazují typické symptomy a při potvrzení jejich pozitivitu se také testují osoby, které byly s touto osobou v kontaktu déle než 15 minut. Dalším způsobem indikování onemocnění je za pomoci antigenních testů, které pátrají po bílkovině z povrchu koronaviru.³⁹

Mezi nejrozšířenější příznaky onemocnění COVID-19 patří kašel, horečka, bolest hlavy, dušnost a další. U některých lidí může virus způsobit také zápal plic, syndrom akutní dechové tísně, selhání orgánů a v nejhorsím případě smrt. K přenosu onemocnění COVID-19 dochází kontaktem s nakaženou osobou. Přenáší se dýchacími cestami. Velmi důležitá jsou opatření, která předejdou přenosu infekce na další osoby. Důležité je důkladné a časté mytí rukou a sociální distanc. I přes výrazné omezení cestování došlo k celosvětovému šíření viru.⁴⁰ Komplikace může způsobit cytokinová bouře, kdy imunitní systém člověka je zaplaven zánětlivými proteiny, které ničí tkáň a poškozují orgány. V případě závažných problémů je nutné okamžitě vyhledat lékařskou pomoc.⁴¹ Závažnější průběh je převážně u osob starších 60 let, u lidí s chronickým onemocněním jako jsou onemocnění srdce, chronické respirační onemocnění, obezita, rakovina a cukrovka. Naopak u dětí je průběh mírnější.⁴² Není to však pravidlem, protože již i u dětí se vyskytují komplikace v souvislosti s post-covidovým syndromem (MIS – Multisystem inflammatory syndrome).⁴³ Příznaky, které se onemocnění připisují, jsou natolik obsáhlé, že jediná možnost jednoznačné diagnostiky jsou PCR testy.

2.3 Vakcíny proti onemocnění COVID-19

Vakcína je léčivo, jež zajišťuje stimulaci imunitního systému. Organismus si vytvoří mechanismus obrany proti konkrétnímu onemocnění, aniž by musel skutečně onemocnět. Cílem vakcíny proti onemocnění COVID-19 je vyvolat imunitní odpověď proti viru, připravit imunitní systém na rozpoznání infekčního onemocnění a bránit se proti němu. Vakcíny jsou

³⁹ Coronavirus disease (COVID-19). *WHO/ World Health Organization* [online]. c2021 [cit. 2021-01-14]. Dostupné z: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>

⁴⁰ K. SAXENA, Shailendra. *Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)* [online]. Lucknow: Springer, 2020 [cit. 2021-01-11]. ISBN 978-981-15-4814-7. Dostupné z: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-981-15-4814-7>

⁴¹ Coronavirus & COVID-19 Overview: Symptoms, Risks. *WebMD - Better information. Better health* [online]. c2005-2019 [cit. 2021-01-11]. Dostupné z: <https://www.webmd.com/lung/coronavirus>

⁴² Coronavirus disease (COVID-19). *WHO/ World Health Organization* [online]. c2021 [cit. 2021-01-14]. Dostupné z: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>

⁴³ Get information on Multisystem Inflammatory Syndrome in Children (MIS-C), a recently reported condition associated with COVID-19. [online]. [cit. 2021-03-29]. Dostupné z: <https://www.cdc.gov/mis-c/>

zaměřeny na vyvolání reakce na protein, který se vyskytuje na povrchu koronaviru. Imunitní systém po očkování je připraven bránit se viru a po infikování bojuje a chrání očkovanou osobu.

Aktuálně se však celosvětově potýkáme s nedostatkem vakcín a přednostně se očkují lékaři, aby byla zajištěna ochrana před onemocněním COVID-19 a zranitelné skupiny obyvatelstva, kterými jsou senioři a chronicky nemocní lidé. Vakcíny musí být stejně jako jiné léky vyvinuty v souladu se stejnými požadavky na doložení bezpečnosti, jakosti a účinnosti. Nejdříve probíhají testy vakcín v laboratoři včetně testování na zvířatech, a poté dochází ke klinickému hodnocení u osob, které jsou ochotny se dobrovolně zapojit do výzkumu. Všechny vakcíny se v Evropské unii hodnotí podle přísných norem ještě před schválením.

Vývoj vakcín je urychlený po celém světě, jelikož se jedná o naléhavou epidemiologickou situaci. Snahou Evropské komise je využít takových řešení, aby mohla pružně reagovat a urychlit schvalování vakcín pro celou Evropskou unii. Vakcína se začala vyrábět až po vyhlášení pandemie, protože dříve nebyl znám původce infekce. Vakcíny musí být bezpečné, proto jsou kladeny vysoké požadavky na bezpečnost. Zatím není jasné, zda bude třeba přeočkování nebo imunita zůstane již po prvním očkování.⁴⁴

V prosinci 2020 bylo ve vývoji více než 200 vakcín proti onemocnění COVID-19, z nichž nejméně 52 vakcín bylo testováno na lidech.⁴⁵ Vakcíny fungují tak, že lidské tělo je vystaveno částicím nebo molekulám, které vyvolávají imunitní reakci, a tím chrání osoby před případnou budoucí infekcí.⁴⁶ Existují různé přístupy při vývoji vakcín. Rozdíl je v tom, zda se využívá celý virus, část viru nebo pouze genetický materiál.⁴⁷ Mezi vakcíny, které obsahují celý virus, se řadí vakcíny Sinopharm a Sinovac, který využívají deaktivované patogeny, které nemohou infikovat buňky, ale vyvolávají imunitní odpověď. Tyto vakcíny jsou vhodné hlavně pro lidi, kteří mají oslabenou imunitu. Dalšími vakcínami jsou vakcíny od společností Pfizer-BioNTech a Moderny. Tyto vakcíny obsahují část viru, který ale není živý a očkovaného jedince nemůže nakazit. Nosič informace mRNA je pokyn pro buňky na výrobu spike proteinu, který vytvoří protilátky proti onemocnění COVID-19. O tyto vakcíny je velký zájem, protože se používají snadno dostupné materiály, vývoj vakcín by tak měl být rychlejší. Oxford-AstraZeneca a Sputnik V jsou vakcíny s virálním vektorem. Vakcína obsahuje bezpečnou upravenou verzi

⁴⁴ COVID-19 vaccines: key facts / European Medicines Agency. *European Medicines Agency* [online]. c1995-2021 [cit. 2021-01-20]. Dostupné z: <https://www.ema.europa.eu/en/human-regulatory/overview/public-health-threats/coronavirus-disease-covid-19/treatments-vaccines/covid-19-vaccines-key-facts>

⁴⁵ The different types of COVID-19 vaccines. *European Medicines Agency* [online]. 2021 [cit. 2021-01-20]. Dostupné z: <https://www.who.int/news-room/feature-stories/detail/the-race-for-a-covid-19-vaccine-explained>

⁴⁶ The four types of COVID-19 vaccine - a snapshot. *Healthcare IT News* [online]. 2021 [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <https://www.healthcareitnews.com/news/emea/four-types-covid-19-vaccine-snapshot>

⁴⁷ The different types of COVID-19 vaccines. *European Medicines Agency* [online]. 2021 [cit. 2021-01-20]. Dostupné z: <https://www.who.int/news-room/feature-stories/detail/the-race-for-a-covid-19-vaccine-explained>

viru (vektor), kdy cílem je dodání genetického kódu antigenu. Vektorem jsou spike proteiny, které se objevují na povrchu koronaviru, které instruují k produkci velkého množství antigenů a vyvolání imunitní reakce. Nevýhodou této vakcíny je složitost výroby.⁴⁸ Vakcíny a jejich aplikace co možná největšímu procentu populace jsou zřejmě jediná reálná možnost, která by dokázala vrátit život do normálu.

2.4 Shrnutí

Je těžké předvídat výskyt nových onemocnění. Pandemie má jak ekonomický, tak sociální dopad, největší dopad má však na zdraví osob. Situace ohledně onemocnění COVID-19 se neustále mění, zjišťují se nové informace, vyvíjí se nové léky a očkovací látky. Spousta informací ale stále zůstává záhadou. Zatím není jisté, zda jsou zdrojem nákazy netopýři, i když je to velmi pravděpodobné vzhledem k podobnosti virů SARS a COVID-19. Také není jisté, zda po prodělané nemoci má člověk imunitu, případně na jak dlouhou dobu, protože se objevují případy, kdy se člověk vyléčí, ale nakazí se i podruhé. Vir neustále mutuje a boj s ním je tak stále náročnější. Z těch nejznámějších mutací lze jmenovat britskou, brazilskou a jihoafrickou. Tyto mutace se šíří daleko rychleji. Na některé mutace bohužel však nemusí fungovat očkování, tudíž bude nutné vyvíjet další očkovací látky. Existuje také řada konspiračních teorií jako třeba umělé vyvinutí viru, aby se snížila světová populace, úmyslné šíření pomocí 5G sítí, některá opatření jsou údajně použita kvůli sledování osob apod. Celý boj s nákazou je tím těžší, čím globalizace dosahuje vyššího stupně. Propojenost trhů, možnosti neomezeného cestování, to vše nahrává šíření nákazy. Je důležité dodržovat opatření, aby se virus šířil co nejméně.

⁴⁸ The four types of COVID-19 vaccine - a snapshot. *Healthcare IT News* [online]. 2021 [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <https://www.healthcareitnews.com/news/emea/four-types-covid-19-vaccine-snapshot>

3 Reakce EU na pandemii koronaviru

Evropská unie již několikrát dokázala, že je připravená čelit krizovým situacím, a že se dokáže semknout a najít řešení, ať už šlo migrační krizi nebo situaci okolo vystoupení Velké Británie. Nyní je však Unie vystavena poprvé krizi daleko širšího rozsahu. Krizi, která zasáhla vše od zdravotní politiky, přes hospodářskou až po sociální politiku a tvrdě ovlivnila i životy běžných občanů. Přišla rychle a nečekaně. Tato kapitola je členěna do jednotlivých oblastí, kde je možné pozorovat reakci Evropské unie na pandemii. Jde o oblast zdravotnictví, ekonomické a finanční podpory, ochranných prostředků a zdravotnického vybavení, repatriace a přeshraničního pohybu, mimoevropské pomoci, vakcín a ostatní.

3.1 Zdravotnictví

V této oblasti byly, a stále jsou, pravomoci Evropské unie velice limitované, proto jsou její aktivity omezené zejména na koordinaci a doporučení. Jedním z prvních kroků, které Unie podnikla, bylo 9. ledna 2020 zaslání hlášení o stavu situace Generálnímu ředitelství pro Zdraví a bezpečnost potravin skrze systém včasného varování a reakce. I na tento popud se 17. ledna 2020 konalo první zasedání Výboru pro zdravotní bezpečnost, které se zabývalo otázkami ohledně nově nastupujícího onemocnění COVID-19.⁴⁹ Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC) 22. ledna 2020 uveřejnilo přehled nebezpečí ve spojení s koronavirem a odhalilo jeho potenciál rozšíření se po celém světě. Jen o pár dní později, konkrétně 24. ledna 2020, ohlásila Francie první případ nákazy v Evropě.⁵⁰ Evropská unie zahájila boj s onemocněním 31. ledna 2020, kdy vyčlenila částku deseti milionů eur z programu Horizont 2020 na podporu výzkumu nového onemocnění.⁵¹

Dne 17. března 2020 zahájila činnost poradní skupina pro COVID-19. Tuto skupinu tvoří epidemiologové a virologové z členských států s úkolem definovat pokyny a koordinovat krizová opatření. Jde o pokusy koordinovat společně taktiku omezení a restrikcí. Jedná se však pouze o doporučení, jednotlivé členské státy si opatření definují dle vlastního uvážení. S cílem zmírnit tlak na zdravotnická zařízení v nejvíce zasažených regionech a státech vydala 3. dubna 2020 Komise pokyny pro snazší přeshraniční spolupráci v oblasti zdravotnictví. Pokyny zahrnují jak přesun vybavení, tak i pracovníků či pacientů. Tento krok byl podpořen i dalším

⁴⁹ Health Security Committee – 17 January 2020 Public Flash report the cluster of pneumonia cases associated with novel Coronavirus in Wuhan, China [online]. In: 2020 [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/preparedness_response/docs/ev_20200117_sr_en.pdf

⁵⁰ Koronavirus už je v Evropě. První dva nakažené hlásí Francie — ČT24 — Česká televize [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3038137-koronavirus-uz-je-v-evrope-prvni-dva-nakazene-hlasi-francie>

⁵¹ Coronavirus: EU mobilises €10 million for research [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/news/coronavirus-eu-mobilises-eur10-million-for-research-2020-jan-31_en

rozhodnutím Komise, kdy schválila osvobození dovozu zdravotnických prostředků a osobních ochranných prostředků ze třetích zemí od cla a DPH. Na základě pokynů o přeshraniční spolupráci v oblasti zdravotnictví se vydal tým lékařů a zdravotních sester z Rumunska a Norska do italského Milána a Bergama. Právě tyto regiony se staly epicentrem počátku šíření nákazy v rámci Evropy.⁵² Dále Komise podepsala 28. července 2020 smlouvu se společností Gilead na dodávku léku remdesivir, konkrétně šlo o produkt Veklury. Jde o první léčivo registrované v Evropské unii na léčbu onemocnění COVID-19.

Zcela zásadní bylo zkoordinování zdravotních systémů členských zemí, které si začaly nejen vzájemně vyměňovat informace ohledně onemocnění, ale zároveň docházelo k lékařské výpomoci a k přerozdělování pacientů z nejvíce postižených oblastí do okolních států. Ku pomoci byl i krok Komise, která osvobodila lékařský materiál z třetích zemí od cla a DPH. A bez povšimnutí nesmí zůstat ani zásluha Komise, která zajistila dodávky léku remdesivir, který byl prvním léčivem schváleným na evropské půdě na léčbu onemocnění. Europeizace nabývá nových rozměrů. Na nadnárodní úrovni probíhá i schvalování a ověřování bezpečnosti léčiv a vakcinačních látek. Tyto operace zajišťuje Evropská léková agentura, která zajišťuje ochranu zdraví obyvatel.

3.2 Ekonomika a finanční podpora

Pokud měla Evropská unie nějaké možnosti, jak pomoci členským státům a mírnit dopady pandemie, tak to byla právě finanční podpora. Dne 24. února 2020 se Komise rozhodla uvolnit 232 milionů eur na podporu globální připravenosti, prevence a kontroly koronaviru. Následně 10. března 2020 získala Komise během videokonference vrcholných představitelů Evropské unie souhlas s dalšími kroky v boji s pandemií. Vznikl plán na přeměrování nevyužitých 60 miliard eur z oblasti politiky soudržnosti na boj proti koronaviru. Restrikcemi nejpostiženějšími profesemi jsou ty spojené s cestovním ruchem a gastronomií, proto Evropská komise 2. dubna 2020 navrhla nástroj solidarity s názvem SURE, který disponuje 100 miliardami eur a slouží ku pomoci pracovníkům udržet si příjem a podnikům neupadnout do platební neschopnosti.⁵³ Dne 8. dubna 2020 rozhodla Evropská unie o poskytnutí finanční podpory ve výši 15,6 miliardy eur partnerským zemím ze stávajících zdrojů na vnější činnost.

⁵² *Communication from the Commission: Guidelines on EU Emergency Assistance in Cross-Border Cooperation in Healthcare related to the COVID-19 crisis* [online]. [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/guidelines_on_eu_emergency_assistance_in_cross-bordercooperationin_healthcare_related_to_the_covid-19_crisis.pdf

⁵³ *Koronavirus: Komise mobilizuje veškeré zdroje* [online]. [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_582

Rada 14. dubna 2020 schválila aktivaci nástroje pro mimořádnou podporu a podpořila tím zdravotní systémy členských států. Na tuto podporu bylo uvolněno 2,7 miliardy eur.⁵⁴

Evropská unie si stále více uvědomovala, že další a další opatření ženou členské státy hlouběji do ekonomické propasti, proto 15. dubna 2020 zveřejnila Komise další pokyny k metodice testování a doporučila členským státům vypracovat strategii postupného ukončování opatření, jakmile se situace zlepší.⁵⁵ Pro silně zasažený potravinářský a zemědělský trh byla 22. dubna 2020 navržena další podpůrná opatření. Dne 30. dubna 2020 schválila Komise celkem 127 opatření na zachování pracovních míst a na státní podporu pro podniky po celé Evropě. Následně 4. května 2020 byla v rámci celosvětové dárcovské kampaně vybrána částka 7,4 miliardy eur, z toho 1,4 miliardy eur byl příspěvek Komise. Finanční prostředky mají podpořit společný vývoj a zavedení diagnostických prostředků, léčebných postupů a vakcín v boji proti koronaviru.⁵⁶ Evropská unie 12. května 2020 vybírá osm projektů, které se zaměřují na výzkum léčebných prostředků pro boj s onemocněním a těm prostřednictvím Iniciativy pro inovativní léčiva poskytuje 117 milionů eur na rozvoj léčby a diagnostiky.⁵⁷ Dále z rozpočtu programu Horizont 2020 bylo 19. května 2020 uvolněno dalších 122 milionů eur na další nezbytný výzkum koronaviru. Výzkumný projekt „HG nCoV19 test“ financovaný z prostředků Evropské unie slavil úspěch a 20. května 2020 získali souhlas uvést na trh nové rychlé diagnostické vyšetření na COVID-19. Dne 27. května 2020 předkládá Komise plán obnovy Evropy. Cílem je dosáhnout spravedlivé oživení všech členských států prostřednictvím programu „Next Generation EU“. Tento program bude zahrnut do dlouhodobého rozpočtu Unie.⁵⁸

Další z nekončící řady finančních podpor přišla 3. června 2020, kdy navrhla Komise poskytnutí 11,5 miliardy eur vedoucí k hospodářskému oživení.⁵⁹ Dne 8. června 2020 se Evropská unie rozhodla, že dá k dispozici téměř 166 milionů eur prostřednictvím projektu Evropské rady pro inovace „Accelerator“. Tyto peníze podpoří celkem 36 podniků, které bojují s pandemií koronaviru. A dalších 148 milionů eur poskytne dalším 36 podnikům, kteří mají

⁵⁴ *Daily News 14 / 04 / 2020* [online]. [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/mex_20_657

⁵⁵ *Koronavirus: Komise vydává pokyny k testování* [online]. [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_659

⁵⁶ *Globální reakce na koronavirus: podařilo se získat 7,4 miliardy eur* [online]. [cit. 2021-03-07]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_797

⁵⁷ *Koronavirus: 117 milionů eur na léčbu a diagnostiku* [online]. [cit. 2021-03-07]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_837

⁵⁸ *Evropská chvíle: náprava škod a příprava na příští generaci* [online]. [cit. 2021-03-07]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_940

⁵⁹ *EU budget: Commission takes steps to make €11.5 billion* [online]. [cit. 2021-03-07]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_997

zájem účasti na podpoře oživení Evropy.⁶⁰ Následně 24. června 2020 přijala Rada nařízení, díky němuž smí členské státy vyplatit zemědělcům až 7 000 eur a malým a středním podnikům ze zemědělské sféry až 50 000 eur jako podporu v době uzavření obchodů, trhů a restaurací. Evropská komise společně s organizací Global Citizen 27. června 2020 uspořádaly dárcovskou akci s názvem „Globální cíl: Společně pro budoucnost“. Podařilo se jim získat 6,15 miliardy eur na zajištění spravedlivého přístupu k vakcínám, testování a léčbě koronaviru. Součástí této částky je i 4,9 miliardy eur od Evropské investiční banky a Evropské komise a 485 milionů eur od členských států. Souhrnně bylo v rámci dárcovského maratonu Globální reakce na koronavirus již zajištěno 15,9 miliardy eur.⁶¹

Vedoucí představitelé EU se 21. července 2020 po čtyřech dnech vyjednávání dohodli na plánu pro období 2021–2027 na oživení Evropy. Částku tvoří celkem zhruba 1,8 bilionu eur (více než 50 % dlouhodobého rozpočtu EU). S balíčkem, který má podpořit větší investice do hospodářství a umožnit rychlou rekapitalizaci společností a zvýšit schopnost bank financovat hospodářské oživení, přispěla 24. července 2020 Komise, když přijala balíček, který je součástí strategie pro oživení po koronaviru.⁶² Dne 11. srpna 2020 Evropská unie vybrala 23 nových výzkumných projektů, které financuje ze svých zdrojů v celkové hodnotě 128 milionů eur v rámci programu „Horizont 2020“.⁶³ Komise navrhla 24. srpna 2020 finanční podporu ve výši 81,4 miliardy eur z nástroje SURE pro 15 členských států EU na zmírnění socioekonomických dopadů koronavirové pandemie. Po schválení tohoto návrhu Radou si budou moci členské státy zažádat o finanční pomoc ve formě výhodných půjček.

Komise 31. srpna 2020 oznamuje svůj záměr připojit se k nástroji COVAX, jehož cílem je zajistit spravedlivý přístup k cenově dostupné očkovací látce proti COVID-19 na celém světě pro každého, kdo ji potřebuje. Společně s tímto záměrem oznámila i příspěvek pro tento nástroj ve výši 400 milionů eur.⁶⁴ Ke zmírnění rizik nezaměstnanosti během koronavirové krize mají sloužit nástroje SURE, které 25. září 2020 schválila Rada. Jde konkrétně o 87,4 miliard eur určené 16 členským státům. Komise oznámila 7. října 2020, že připravované dluhopisy Evropské unie SURE v hodnotě až 100 miliard eur budou vydány jako sociální dluhopisy. Budoucí investoři tak dostali zprávu, že finanční prostředky získané z prodeje těchto dluhopisů

⁶⁰ *Enhanced European Innovation Council (EIC) pilot | Horizon 2020* [online]. [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/european-innovation-council-eic-pilot>

⁶¹ *Coronavirus Global Response* [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://global-response.europa.eu/index_en

⁶² *Kapitálové trhy napomáhají evropskému oživení* [online]. [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1382

⁶³ *Coronavirus: 23 new research projects to receive €128 million* [online]. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/%5Beuropa_tokens:europa_interface_language%5D/ip_20_1460

⁶⁴ *Coronavirus Global Response* [online]. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/%5Beuropa_tokens:europa_interface_language%5D/ip_20_1540

budou využity ke zmírnění sociálních dopadů koronavirové pandemie v celé EU.⁶⁵ Evropský parlament a Rada dospěly 10. listopadu 2020 k dohodě o balíčku 1,8 bilionu eur, který má vybudovat ekologičtější, digitálnější a odolnější Evropu. Jde o balíček, který je součástí dlouhodobého rozpočtu Evropy a nástroje Next Generation EU.⁶⁶ V rámci zachování zaměstnanosti dostalo Slovensko, Rumunsko, Portugalsko, Maďarsko a Belgie 1. prosince 2020 vyplaceno celkem 8,5 miliardy eur ve formě výhodné půjčky. V období od října do listopadu bylo touto formou vyplaceno z evropského nástroje SURE patnácti členskými zeměmi přibližně 40 miliard eur.⁶⁷ Dne 2. února 2021 byla vyplacena první výplata prostředků z nástroje SURE za rok 2021. Finance obdrželo celkem 9 zemí rámci čtvrté splátky finanční podpory z nástroje SURE. Šlo o tyto státy – Belgie, Itálie, Kypr, Lotyšsko, Maďarsko, Polsko, Řecko, Slovinsko a Španělsko.⁶⁸

Evropská unie uvolnila obrovskou sumu na podporu velkého množství odvětví činností členských států, jako příklad lze uvést nástroj SURE, který slouží k podpoře zaměstnanosti a zmírnění socioekonomických dopadů. Dále program Next Generation EU, který je součástí plánu obnovy a nástroj COVAX, jehož cílem je zajistit spravedlivý přístup k cenově dostupné očkovací látce proti COVID-19 na celém světě pro každého, kdo ji potřebuje, ke kterému se Komise připojila a finančně jej podpořila. Ať už šlo o kteroukoliv iniciativu, všechny tyto finanční podpory pomohly ulevit národním rozpočtům, které se tak mohly zaměřit na jiné oblasti. Europeizace je patrná u rozvoje nástrojů na nadnárodní úrovni, jako je záchranný mechanismus SURE a nebo programy sponzorující výzkumy. Vše pod záštitou jedné agendy, což zlepšuje celkovou koordinaci.

3.3 Ochranné prostředky a zdravotnické vybavení

Základní prevence vůči nákaze spočívá mimo jiného i v ochranné dýchacích cest. Světový trh s rouškami a respirátory nebyl připravený na takto enormní poptávku po tomto typu zboží, proto se stalo nedostatkové a ceny se několikanásobně zvýšily. Dne 28. února 2020 se členské státy dohodly na společné objednávce zdravotnických a ochranných prostředků. Objednávka takového objemu motivuje dodavatele k rychlejšímu dodání a snížení ceny.⁶⁹ Nepřipravenost

⁶⁵ *Evropská komise vydá dluhopisy EU SURE* [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1808

⁶⁶ *Rozpočet EU: Evropská komise vítá dohodu* [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_2073

⁶⁷ *Commission disburses €8.5 billion under SURE to five Member States* [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2241

⁶⁸ *Komise vyplatila 14 miliard eur z nástroje SURE* [online]. [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_21_309

⁶⁹ *Preparedness and response planning* [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/health/security/preparedness_response_en

a zejména nedostatek zdravotnického materiálu tvrdě zasáhl evropský kontinent, a tak 15. března 2020 přijala Komise opatření, aby vývoz ochranných prostředků z Evropské unie podléhal souhlasu členských států. V rámci systému rescEU vznikla 19. března 2020 strategická zásoba zdravotnických prostředků, jako jsou ventilátory a ochranné masky. Ty byly v danou chvíli celosvětově nedostatkovým zbožím.⁷⁰ Evropská unie ve snaze pomoci nejzasáženějším regionům zaslala 2. května 2020 zásilku ochranných masek FFP2 ze zásob rescEU do Itálie, Španělska a Chorvatska, o pár dní později obdržela obdobnou dodávku zdravotnického materiálu Velká Británie.⁷¹ Skrze systém rescEU lze od 18. června 2020 dodatečně čerpat finanční prostředky na přepravu zdravotnického zboží, lékařských týmů a pacientů. V tento den se také uskutečnila pilotní operace, kdy se podařilo do Bulharska dodat více než sedm tun osobních ochranných prostředků. Tuto dodávku si zakoupilo Bulharsko, náklady na dopravu proplatila Evropská unie.⁷²

V rámci systému rescEU byly 7. srpna 2020 odeslány další respirátory třídy FFP2 a FFP3 do Chorvatska, Černé Hory a Severní Makedonie. V rámci systému rescEU se 22. září 2020 do rezerv zdravotnického vybavení zapojilo po Německu a Rumunsku ještě i Dánsko, Maďarsko, Řecko a Švédsko. Těchto šest států buduje na svém území, s finanční podporou Evropské komise, společnou evropskou rezervu kritických ochranných prostředků a dalšího životně důležitého lékařského vybavení. V případě potřeby budou z těchto oblastí expedovány na potřebná místa na území Unie.⁷³ Česká republika získává 22. října 2020 první plicní ventilátory ze společných rezerv rescEU. Jde celkem o 30 kusů.⁷⁴ V rámci systému rescEU vznikly 11. ledna 2021 další čtyři sklady zásob. Jeden v Německu, které již hostitelskou zemí bylo, a další v Belgii, Nizozemsku a Slovinsku. Nyní tedy společné evropské zásoby zdravotnického vybavení nyní hostí celkem devět zemí.⁷⁵

Evropská unie, jakožto gigant na trhu, měla daleko snazší vyjednávací pozici při snaze získat tolik potřebné lékařské zásoby a vybavení. Ne všechny členské státy by samy za sebe dokázaly vyjednat ceny a objemy dodávek, které se povedly Evropské unii. Stejně tak i z pozice financí, ne všechny členské země by byly schopné, bez unijní pomoci, tyto dodávky financovat.

⁷⁰ *Koronavirus: Komise vytvořila zásobu zdravotnických prostředků v systému rescEU* [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_476

⁷¹ *Koronavirus: masky ze zásob rescEU dodány do Španělska, Itálie, Chorvatska* [online]. [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_785

⁷² *Coronavirus: EU funding for the transport of essential goods* [online]. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1118

⁷³ *Koronavirus: do rezervy zdravotnického vybavení v rámci systému rescEU se zapojují čtyři další členské státy* [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1709

⁷⁴ *WHO a Komise zahájily Radu pro usnadnění* [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1581

⁷⁵ *Coronavirus* [online]. [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_45

Počáteční nedostatek zásob a neschopnost Evropy si toto lékařské vybavení vyrobit vlastními silami, stojí za zamyšlení, zda by nebylo vhodné vybudovat vlastní nadnárodní výrobní kapacity, aby v případě dalšího obdobného ohrožení byla zajištěna soběstačnost.

3.4 Repatriace a přeshraniční pohyb

Pandemie zastihla svět nepřipravený a přišla nečekaně. Obrovská spousta lidí, kteří pobývali v zahraničí, ať už ze studijních či pracovních důvodů, zůstala uvězněna bez možnosti se svépomocí navrátit zpět do svých vlastí. Na počátku pandemie se v nejzasaženější oblasti světa – čínském městě Wuhan, nacházela spousta evropských občanů, kteří po izolaci zdejšího regionu, zůstali bez možnosti odcestovat zpět do vlasti, a tak 28. ledna 2020 začala Evropská unie repatriaci svých občanů. Tuto akci zahájila aktivace mechanismu civilní ochrany EU. V ten samý den byly předloženy pokyny pro členské státy, týkající se opatření při správě hranic. Jedním z preventivních kroků bylo omezování přeshraničního cestování, proto byly 23. března 2020 aktualizovány pokyny pro správu hranic pro zajištění plynulé nákladní dopravy napříč Evropou v rámci transevropské dopravní sítě (TEN-T). Do 27. března 2020 bylo do Evropy navraceno téměř 10 tisíc osob prostřednictvím repatričních letů. Rozpočet na tyto lety byl navýšen o dalších 75 milionů eur.⁷⁶ Pokyny pro přeshraniční pohyb osob doznaly další aktualizace 30. března 2020. Cílem bylo zajištění bezproblémového vykonávání povolání klíčových profesí v boji proti pandemii koronaviru.⁷⁷ K 17. dubnu 2020 bylo do vlasti navraceno více než 500 000 občanů. Většina z nich se v době propuknutí pandemie nacházela v asijsko-tichomořském regionu a v Americe. Komise předložila 13. května 2020 soubor pokynů a doporučení, jak podpořit bezpečné cestování, a tím znovu oživit cestovní ruch.

Dne 11. června 2020 Komise doporučila postupné rušení cestovních omezení platných po 30. červnu 2020. Toto doporučení bylo určeno členskými státy schengenského prostoru a státům k němu přidruženým. Následně 15. června 2020 vznikla nová webová platforma „Re-open EU“, která si klade za cíl podávat základní informace o bezpečném obnovení volného pohybu a cestovního ruchu v celé Evropě. Souhrnně informuje o aktuálním stavu hraničních přechodů, dostupných dopravních prostředcích, případně jejich omezeních a další praktické informace pro cestující.⁷⁸ Z důvodu větší předvídatelnosti a jasnosti navrhuje 4. září 2020 Evropská komise, aby veškerá opatření omezující volný pohyb v Evropské unii přijatá

⁷⁶ *EC AV PORTAL* [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: <https://audiovisual.ec.europa.eu/en/topnews/M-004592>

⁷⁷ *Coronavirus: The EU stands by its Eastern partners* [online]. [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_562

⁷⁸ *Internetové stránky Komise, jež pomohou obnovit cestování a cestovní ruch* [online]. [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1045

členskými státy byla koordinována na úrovni EU.⁷⁹ O den později vydala Evropská unie doporučení ke koordinovanému přístupu k opatřením týkajícím se cestování a dopravy v reakci na novou britskou mutaci koronaviru. I přes důležitost preventivních opatření a omezení Unie apeluje, aby se nerušila letecká a vlaková spojení. Je nezbytné zajistit cestování a zabránit narušení dodavatelského řetězce.⁸⁰

Se vzrůstající panikou a uzavírajícími se hranicemi států začala v občanech, i dlouhodobě žijících v zahraničí, převládat víra v jejich vlastní národy nad vírou v Evropskou unii. Jen tam spatřovali pocit bezpečí, a že o ně bude postaráno. Toto se projevovalo i u silně proevropských zemí. Repatriační lety byly organizovány a plně hrazeny z peněz Evropské unie. Po stránce organizace byla tato varianta hromadné repatriace evropských občanů rozhodně rozumnější, než kdyby byla organizována každým národem samostatně. Některé národy by nedokázaly naplnit lety, v silách jiných by nebylo přepravit všechny občany.

3.5 Mimoevropská pomoc

Evropská unie je společně se svými členskými státy největším světovým poskytovatelem humanitární pomoci. Navzdory všech hospodářských krizí jsou každoročně na tyto účely uvolňovány finanční prostředky, krize spojená s COVID-19 není výjimkou. V počátku byla nákaze nejvíce vystavena Čína, a proto členské státy Evropské unie poskytly 1. února 2020 pomoc Číně ve formě celkem dvanácti tun ochranných zdravotnických prostředků. Tuto zásilku následovala 23. února 2020 další dodávka ochranných prostředků v rámci solidarity. Komise se finančně podílela na více než 25 tunách a přes dalších 30 tun ochranných prostředků společně poskytly členské státy Evropské unie.⁸¹ V rámci solidarity se západním Balkánem 30. března 2020 přerozdělila Komise 140 milionů eur na nejnaléhavější opatření. Jako součást strategie „Team Europe“ navrhla Komise finanční balíček pomoci ve výši 3 miliard eur pro deset kandidátských a partnerských zemí, aby zmírnila ekonomické dopady pandemie.⁸² Evropská unie, coby jeden z největších hráčů na poli humanitární pomoci na světě, se zasazuje pomáhat, kde je třeba, a proto Evropská komise zřídila 8. května 2020 humanitární letecký most sloužící ke zrychlené přepravě humanitárních pracovníků a nouzových dodávek do nejpostiženějších oblastí světa.

⁷⁹ *Koronavirus: omezování volného pohybu musí být jasnější* [online]. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1555

⁸⁰ *Reakce EU na novou variantu koronaviru ve Spojeném království* [online]. [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_2520

⁸¹ *Statement on EU support to China for Coronavirus outbreak* [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/statement_20_178

⁸² *Koronavirus: Globální reakce EU v boji proti pandemii* [online]. [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_604

Pandemie COVID-19 se nevyhnula ani zemím Afrického rohu, které delší dobu sužují ozbrojené konflikty a neustále se opakující sucho a záplavy. Evropská unie se tedy 14. května 2020 rozhodla podpořit oblast dalšími 105,5 miliony eur.⁸³ Téhož dne Komise oznámila záměr poskytnout dalších 50 milionů eur oblastem čelícím humanitárním krizím, zejména oblasti Sahelu a Čadského jezera, Středoafričké republice, oblasti Velkých jezer v Africe, východní Africe, Sýrii, Jemenu, Palestině a Venezuele.⁸⁴ Během Světového summitu o očkování oznámila 4. června 2020 Komise, že v nadcházejícím období (2021-2025) poskytne Alianci pro vakcíny (Gavi) částku 300 milionů eur. Tyto finance by měly být využity na očkování 300 milionů dětí po celém světě.⁸⁵ V ten samý den Komise oznámila balíček ve výši 60 milionů eur, který má pomoci mírnit zdravotní a socioekonomický dopad pandemie COVID-19. Zároveň by finance měly podpořit mandát mezivládního orgánu pro rozvoj, jež je zodpovědný za akce vedené vůči pandemii v oblasti Afrického rohu.⁸⁶ Dne 2. července 2020 byl přijat nový balíček pomoci na podporu severní Afriky realizovaný prostřednictvím nouzového svěřeneckého fondu pro Afriku (EUTF). Tento balíček obnáší celkem 110 milionů eur.⁸⁷ V rámci solidarity s Ugandou rozhodla Evropská unie 14. července 2020 o poskytnutí 24 milionů eur jako podporu boje s pandemií koronaviru, a to zejména pro uprchlíky a jejich hostitelské komunity.⁸⁸

Další z řady balíčků finanční podpory byl odsouhlasen 20. července 2020. Tato podpora ve výši 64,7 milionu eur je určena obyvatelům jižní Afriky, kteří čelí pandemii koronaviru a extrémům počasí.⁸⁹ Až do 29. července 2020 bylo prostřednictvím celkem 45 humanitárních letů přepraveno přes 1100 tun zdravotnického materiálu a 1475 zdravotníků a humanitárních pracovníků. Takto byla poskytnuta pomoc mimo jiné i Afghánistánu, Burkině Faso, Středoafričké republice, Demokratické republice Kongo, Íránu, Súdánu, Jižnímu Súdánu, Haiti, Somálsku, Guinea-Bissau, Iráku a Jemenu. Lety se uskutečňovaly od 8. května.⁹⁰ Evropská unie 9. listopadu 2020 oznámila úmysl vyplatit 92 milionů eur Burkině Faso, Mauritánii,

⁸³ *Cestovní ruch a doprava: pokyny Komise, jak bezpečným způsobem znovu začít cestovat* [online]. [cit. 2021-03-07]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_854

⁸⁴ *Globální reakce na koronavirus: humanitární pomoc* [online]. [cit. 2021-03-07]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_905

⁸⁵ *Evropská komise přislíbila alianci Gavi 300 milionů EUR* [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_997

⁸⁶ *Coronavirus: EU supports Central African Republic with €54 million to limit socio-economic risks* [online]. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1074

⁸⁷ *EU Emergency Trust Fund for Africa* [online]. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/%5Beuropa%5Dtokens:europa%5Dinterface%5Dlanguage%5D/ip_20_1244

⁸⁸ *Humanitarian aid: EU announces €24 million in Uganda* [online]. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/%5Beuropa%5Dtokens:europa%5Dinterface%5Dlanguage%5D/ip_20_1341

⁸⁹ *€64 million for most vulnerable in Southern Africa* [online]. [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/%5Beuropa%5Dtokens:europa%5Dinterface%5Dlanguage%5D/ip_20_1374

⁹⁰ *Humanitární letecké mosty EU* [online]. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1424

Nigeru a Čadu, aby byly schopny lépe sociálně, hospodářsky i zdravotně reagovat na šíření koronaviru.⁹¹ Následně 1. prosince 2020 ohlásila nový program ve výši 20 milionů eur na podporu připravenosti a kapacit reakce partnerů v rámci Sdružení národů jihovýchodní Asie (ASEAN). Samotný program reakce a připravenosti na pandemii bude koordinován Světovou zdravotnickou organizací. Ta bude spolupracovat s vnitrostátními orgány i sekretariátem ASEAN.⁹² Komise odsouhlasila 28. prosince 2020 balíček 70 milionů pro země západního Balkánu. Tato částka má pomoci financovat přístup západobalkánských partnerů k očkovacím látkám proti covidu-19, které pořídily země EU.⁹³

Pomoc třetím zemím je rozporuplné téma. Na straně jedné humanita a solidarita, na straně druhé pocit, že „rozdáváme ze svého“. V současné chvíli by měla být prioritou zastavit nekontrolovatelné šíření nákazy ve všech koutech světa. Je nutné na věc také nahlížet více komplexněji. Evropská unie může pomoci třetím zemím těžit například zlepšením obchodních vztahů, můžeme to chápat jako investici do prevence budoucích krizí. Finanční podporou zdravotního systému třetích zemí předejdeme i zdravotnicko-ekonomické krizi v dané oblasti, a tím se dá předem eliminovat riziko přívalu ekonomických migrantů. Proto je rozumné podporovat stabilitu v okolních regionech. S přetrvávající ekonomickou krizí však bude velice složité vytrvat v této snaze i nadále. Ekonomická krize, která jde ruku v ruce s pandemií, bude svět sužovat delší časové období, a proto možná bude Unie stát před rozhodnutím, zda je ještě v jejich finančních možnostech dále podporovat ostatní regiony, či se před okolím bude nucena uzavřít.

3.6 Vakcíny

Další zásadní oblast, která je i úzce spjatá s financemi, je vývoj a následný nákup očkovacích látek. Evropská unie nezůstala v tomto za zbytkem světa pozadu a velice rychle navázala kontakty se společnostmi zabývajících se vývojem vakcín a finančně jejich výzkum sponzorovali. V rámci motivace společností zabývajících se vývojem léčiv a vakcín 16. března 2020 Komise nabídla firmě CureVac (německý výrobce vakcín) částku 80 milionů eur na podporu vývoje a výroby očkovací látky.⁹⁴ Za jeden z průlomových projektů v boji s pandemií se dá počítat ten z 11. června 2020, kdy podepsala Evropská investiční banka

⁹¹ *The EU supports the Sahel's response to the COVID-19 pandemic* [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2067

⁹² *Team Europe: EU supports ASEAN with €20 million* [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2242

⁹³ *€70m for early access to EU vaccines in Western Balkans* [online]. [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_2539

⁹⁴ *Koronavirus: Komise nabízí financování inovativnímu výrobcí vakcín CureVac* [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_474

a společnost BioNTech SE dohodu o finanční podpoře jejího programu BNT162. Ten se zabývá vývojem očkovací látky proti COVID-19. EIB a BioNTech se domluvili na částce ve výši 100 milionů eur. Společnost BioNTech v dubnu zahájila klinické testování. Financování bylo realizováno prostřednictvím EIB, nástrojem InnovFin programu Horizont 2020 a Evropského fondu pro strategické investice. Šlo o výzkum, který byl nejbližší realizaci a objevu první bezpečné a funkční vakcíny.⁹⁵ Dále Komise a Evropská investiční banka poskytly 6. července 2020 společnosti CureVac finanční prostředky ve výši 75 milionů eur určené na navýšení výrobních kapacit a rozvoj očkovacích látek.⁹⁶

Dne 31. července 2020 Komise uzavřela první kolo jednání ohledně nákupu potenciální očkovací látky proti COVID-19 od společnosti Sanofi-GSK. V případě, že bude prokázána její bezpečnost a účinnost, využila by smluvního rámce pro nákup 300 milionů dávek. Paralelně s tímto jednáním Komise i nadále vedla intenzivní debatu i s ostatními výrobci vakcín.⁹⁷ Další společností, se kterou uzavřela Komise jednání ohledně dodávek vakcín, byla 13. srpna 2020 společnost Johnson & Johnson. Na základě smluvního rámce by Unie zakoupila v první vlně 200 milionů dávek a následně ve druhé vlně dalších 200 milionů dalších dávek. Jen o den později dosáhla Komise první dohody s farmaceutickou společností AstraZeneca ve věci nákupu potenciální očkovací vakcíny proti COVID-19. Dohoda stanovuje smluvní rámce pro nákup 300 milionů dávek vakcíny s opcí na dalších 100 milionů dávek. V následujících dnech docílili k obdobným dohodám i se společnostmi CureVac a Moderna.⁹⁸ Okruh potenciálních dodavatelů vakcín se stále zvětšuje, a proto 9. září 2020 Evropská komise úspěšně uzavřela jednání se šestým výrobcem vakcín společností BioNTech-Pfizer.

S cílem zrychlit vývoj a zavádění očkovacích látek, testů a způsobů léčby onemocnění COVID-19 se 10. září 2020 koná první zasedání Rady na vysoké úrovni pro usnadnění spolupráce, kterého se účastní předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová a generální ředitel Světové zdravotnické organizace Tedros Adhanom Ghebreyesus.⁹⁹ Dne 18. září 2020 podepsala Komise smlouvu s farmaceutickou společností Sanofi-GSK, která umožní členským státům nakoupit až 300 milionů dávek vakcíny od této společnosti. Jde

⁹⁵ *Investment Plan for Europe: European Investment Bank* [online]. [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1034

⁹⁶ *Commission and EIB provide CureVac with a €75 million financ* [online]. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1238

⁹⁷ *Coronavirus* [online]. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/%5Beuropa_tokens:europa_interface_language%5D/ip_20_1439

⁹⁸ *Coronavirus: the Commission signs first contract* [online]. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/%5Beuropa_tokens:europa_interface_language%5D/ip_20_1524

⁹⁹ *WHO a Komise zahájily Radu pro usnadnění* [online]. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1581

o druhou smlouvu, kterou Komise uzavřela, tou první byla smlouva se společností AstraZeneca, jež vstoupila v platnost 27. srpna 2020.¹⁰⁰

Dne 8. října 2020 Komise schválila a podepsala v řadě již třetí smlouvu zajišťující přístup k potenciální očkovací látce. Tentokrát se jedná o firmu Janssen Pharmaceutica NV, která je součástí koncernu Johnson & Johnson. Smlouva umožní nákup vakcín pro 200 milionů lidí, s opcí na dalších 200 milionů dávek.¹⁰¹ Následně 15. října 2020 Komise představuje hlavní body, které by měly členské státy vzít v potaz při tvorbě své očkovací strategie, aby se všichni mohli připravit na moment, kdy bude k dispozici bezpečná a účinná vakcína. Dne 11. listopadu 2020 Evropská komise schválila smlouvu se společností Pfizer BioNTech o dodávkách potenciálních vakcín. Jde v pořadí o čtvrtou smlouvu. V první fázi bude možné odebrat 200 milionů dávek očkovací látky a v případné druhé fázi dalších 100 milionů dávek. K dodávkám dojde, jako u ostatních dodavatelů až po prokázání účinnosti a bezpečnosti vakcín.¹⁰² Příspěvkem dalších 100 milionů eur na podporu nástroje COVAX ze dne 12. listopadu 2020 se unie stala jedním z hlavních dárců. Podpořila tím tak svůj závazek ve výši 400 milionů eur z konce srpna.¹⁰³ Evropská komise uzavřela 17. prosince 2020 předběžné rozhovory se společností Novavax o nové potenciální očkovací látce. Plánovaná smlouva by měla umožnit získat 100 milionů dávek s možností opce na dalších až 100 milionů dávek.¹⁰⁴

Dle návrhu Komise by od 18. prosince 2020 měly být očkovací látky a testovací sady osvobozeny od DPH. Historicky první schválenou a registrovanou vakcínou proti onemocnění COVID-19 se na území Unie 21. prosince 2020 stala látka vyvinutá společností Pfizer BioNTech. Posouzení bezpečnosti, účinnosti a kvality vakcíny provedla Evropská agentura pro léčivé přípravky. Celý proces byl potvrzen členskými státy.¹⁰⁵ Dne 6. ledna 2021 se registrace dočkala druhá očkovací látka proti covidu-19. Šlo o vakcínu vyvinutou firmou Moderna. Členské státy rozhodnutí Komise potvrdily.¹⁰⁶ Komise navrhla 8. ledna 2021 členským státům koupi dalších 200 milionů dávek vakcíny BioNTech-Pfizer s opcí na dalších 100 milionů dávek. Evropská unie by tak zakoupením získala celkem až 600 milionů dávek této

¹⁰⁰ Komise podepsala druhou smlouvu o potenciální očkovací látce [online]. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1680

¹⁰¹ Koronavirus [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1829

¹⁰² Komise schválila smlouvu s aliancí BioNTech-Pfizer [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_2081

¹⁰³ EU zvyšuje příspěvek pro COVAX na 500 milionů eur [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_2075

¹⁰⁴ Commission concludes exploratory talks with Novavax [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2305

¹⁰⁵ První bezpečná a účinná vakcína proti onemocnění COVID-19 [online]. [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_2466

¹⁰⁶ Druhá bezpečná a účinná vakcína proti onemocnění COVID-19 [online]. [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_21_3

vakcíny.¹⁰⁷ Komise 12. ledna 2021 uzavřela předběžná jednání se společností Valneva ohledně zajištění nově vyvíjené očkovací látky. Přípravovaná smlouva by všem členským státům Evropské unie dala možnost koupit celkem 30 milionů dávek s opcí na nákup dalších až 30 milionů dávek.¹⁰⁸ Očkovací látka firmy AstraZeneca byla 29. ledna 2021 prohlášena za bezpečnou. Jde tedy o třetí registrovanou vakcínu v Evropské unii.¹⁰⁹ Dne 17. února 2021 došlo ke spuštění nového evropského plánu připravenosti biologické obrany nazvaného Inkubátor HERA, který má za úkol odhalovat nové mutace viru, poskytovat pobídky k vývoji nových a přizpůsobených očkovacích látek, urychlit schvalování těchto látek a zajistit rozšíření výrobních kapacit.¹¹⁰ V ten samý den byla podepsána nová smlouva se společností Moderna o navýšení objednávky o dalších 300 milionů dávek vakcíny. Nová smlouva rovněž umožňuje darovat vakcíny zemím s nižšími a středními příjmy. Unie navýšila stávající příspěvek do nástroje COVAX na 1 miliardu eur, a tak 19. února 2021 přidala dalších 500 milionů eur.
111

I zde měla Unie na trhu o něco snazší pozici díky objemům, které plánovala zakoupit. Příkladem tomu je vyjednaná cena za jednu dávku vakcíny od firmy BioNTech Pfizer. Evropská unie dokázala vyjednat cenu 400 Kč za dávku, Izraeli se oproti tomu podařilo zakoupit jednu dávku za 1150 Kč. Společné kroky pod záštitou Unie byly lepší z pohledu ceny, jelikož se státy vzájemně nepřepálily a nezvedaly si tak cenu za jednu dávku. Tato situace nastala v době prasečí chřipky, kdy Velká Británie nakoupila velké množství léčiv, což zbytku světa navýšilo ceny. Stejně tak je nesporná výhoda, že se k očkovacím látkám dostanou i chudší země, které by samy nebyly schopny zakoupit potřebné množství a tím zastavit šíření nákazy. Jde o nový rozměr europeizace. Stejně tak v případě navázání partnerství se soukromými subjekty v oblasti vývoje vakcinačních prostředků.

3.7 Ostatní aktivity

Předsedkyně Evropské komise von der Leyenová vytvořila 2. března 2020 politický tým pro koordinaci činností Evropské unie ve všech oblastech v reakci na koronavir.¹¹² Aby se

¹⁰⁷ 300 milionů dalších dávek očkovací látky společnosti BioNTech-Pfizer [online]. [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_21_9

¹⁰⁸ Komise uzavírá předběžná jednání se společností Valneva [online]. [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_21_51

¹⁰⁹ Vakcína proti COVID-19 od AstraZeneca je podmíněně schválena Evropskou komisí [online]. [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: <https://www.sukl.cz/sukl/vakcína-proti-covid-19-od-astrazeneca-je-podminecne>

¹¹⁰ Časový přehled opatření EU v boji proti koronaviru [online]. [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/timeline-eu-action_cs

¹¹¹ EU zdvojnásobuje příspěvek do nástroje COVAX na 1 miliardu eur [online]. [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_21_690

¹¹² President von der Leyen on the EU's response to COVID-19 [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_20_368

zmírnily ekonomické dopady na letecké společnosti a zároveň se snížilo množství emisí, byly 10. března 2020 dočasně pozměněny právní předpisy, které mírní povinnosti leteckých společností ohledně využívání letištních časů. Tato změna sníží počet zbytečným letů nevytížených letadel.¹¹³ V zájmu zachování vysoké úrovně bezpečnosti umožňuje Evropský výbor pro normalizaci 20. března 2020 volný přístup k evropským normám pro zdravotnické prostředky. Tato opatření sloužila výrobním společnostem ke snazšímu uvedení výrobků na trh. Dne 26. března 2020 se Evropská unie skrze předsedkyni Evropské komise von der Leyenovou a předsedy Evropské rady Charlese Michela zavázala k mezinárodní spolupráci v boji proti pandemii.¹¹⁴ K dalšímu propojení pod záštitou Evropské unie došlo 20. dubna 2020, kdy zřídila Komise platformu určenou ke sdílení dat výzkumných pracovníků. Platforma je součástí akčního plánu ERAvsCorona.¹¹⁵ Ve sdělení Komise a Vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku z 10. června 2020 jsou definovány opatření pro boj proti dezinformacím souvisejícím s pandemií. Komise vydala 16. července 2020 pravidla pro ochranu práv sezónních pracovníků v souvislosti s pandemií COVID-19. Vnitrostátní orgány, inspektoráty práce a sociální partneři v souboru najdou pokyny, jak garantovat práva, zdraví a bezpečnost sezónním pracovníkům.¹¹⁶ Po úspěšné pilotní fázi byl 19. října 2020 spuštěn systém propojující národní aplikace pro vysledování kontaktů a následného varování s cílem přerušit řetězec nákaz. První propojení proběhlo u německé Corona-Warn-App, irského COVID tracker a italské immuni.¹¹⁷

Na této podkapitole je patrné, jak široká je oblast, kterou pokrývá unijní pomoc a podpora. Mimo výše uvedených hlavních oblastí lze do unijní pomoci tedy zahrnout i přeshraniční normativní, informativní a trasovací spolupráci, která by bez zapříčinění Unie jen těžko vznikala. Europeizaci lze hledat například v podpoře vývoje trasovacích aplikací z unijních financí.

3.8 Shrnutí

Tato kapitola mapuje reakci a aktivity Evropské unie, kterými se snaží minimalizovat dopady pandemie. Unijní podpora byla dominantní zejména v oblastech, které může finančně

¹¹³ *Nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 1303/2013, nařízení (EU) č. 1301/2013 a nařízení (EU) č. 508/2014* [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020PC0113&from=EN>

¹¹⁴ *G20 - Joint Statement by Presidents von der Leyen and Michel* [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_20_537

¹¹⁵ *Koronavirus: Komise spustila provoz vědecké platformy pro sdílení dat* [online]. [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_680

¹¹⁶ *Coronavirus: Protecting seasonal workers* [online]. [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/%5Beuropa_tokens:europa_interface_language%5D/ip_20_1342

¹¹⁷ *Koronavirus: Brána EU k zajištění interoperability* [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1904

ovlivnit, ať už tedy hovoříme o balíčcích podpor a výhodných půjček nebo nákupy vakcín či zdravotnického materiálu. Vzhledem ke značnému rozsahu byla kapitola rozdělena do sedmi podkapitol, které přehledněji třídí oblasti, ve kterých byla Unie aktivní. Těmi hlavními oblastmi jsou zdravotnictví, ekonomická a finanční podpora, ochranné prostředky a zdravotnické vybavení, repatriace a přeshraniční pohyb, mimoevropská pomoc, vakcín a ostatní aktivity. Na členské státy by počáteční nástup pandemie dopadl daleko razantněji, nebýt zásahu Unie v podobě nákupu a distribuce ochranných pomůcek, stejně jako finanční balíčky podpor a kompenzací snížil ekonomické dopady způsobené omezeními a vše vrcholí v současnosti, kdy vrchní představitelé Unie bojují za každou dávku vakcíny, kterou následně přerozdělují mezi členské státy.

Závěr

Téma europeizace spolupráce v boji proti pandemii COVID-19 na úrovni Evropské unie není v současnosti literárně detailněji zpracováno z důvodu přílišné aktuálnosti. Tato práce tak může být využita jako podklad k dalšímu výzkumu. Europeizace je stará jako evropská integrace sama. Jde o proces popisující veškeré interakce a vzájemné vazby mezi Evropskou unií a národním uspořádáním, případně právním řádem a podobně. Teorie europeizace se projevuje ve třech vzájemně propojených směrech působení.

Interakce europeizace je označena anglickými výrazy downloading, uploading a cross-loading. Tyto pojmy chápeme jako určitou interakci mezi evropskou a národní úrovní. Jde o proces přenosu hodnot, norem a pravidel mezi zúčastněnými aktéry. Jak už je z pojmů patrné, při downloadingu, jde o proces přenosu evropských hodnot, norem a pravidel na národní úroveň a její přijetí do vlastního systému. Proces opačný označujeme jako uploading, kdy dochází naopak k přenosu národních cílů, myšlenek a hodnot na evropskou úroveň. Tímto procesem se tvoří evropská agenda a procedury. U cross-loadingu dochází k interakci mezi členskými státy.

Samotný pojem europeizace není nikterak jednoznačně teoreticky vymezen a má řadu výkladů, které prochází neustálým procesem redefinování a nabývá stále nových forem. Mezi tu nejznámější a autory nejcitovanější jednoznačně řadíme definici italského politologa Claudia Radaelliho, který europeizaci popisuje jako proces definování a vytvoření formálních i neformálních pravidel a norem na evropské úrovni a následného převzetí tohoto vzoru na úroveň národní. Dalším uznávaným autorem je Robert Ladrech, který europeizaci popisuje jako inkrementální proces, kdy národní politický systém převezme směr, politickou a ekonomickou dynamiku Unie a sám se stane součástí organizační logiky národní politiky. A třetí uznávaný autor je Johan P. Olsen definující pět forem europeizace. Jde o změnu externích hranic prostřednictvím rozšiřovacích procesů, rozvoj institucí na evropskou úroveň, pronikání evropských hodnot do národních politických systémů, export evropských hodnot mimo území Unie a proces politického sjednocení Evropy.

Pandemie COVID-19 způsobila bezprecedentní globální ekonomickou, zdravotní, sociální a humanitární krizi, která zasáhla životy miliard lidí a má dalekosáhlé a dlouhodobé důsledky pro mezinárodní vztahy a téměř každou oblast lidské činnosti. Tato situace odhalila nutnost posílit multilateralismus a systém založený na pravidlech, který by co nejflexibilněji a s co největší efektivitou dokázal čelit dalším globálním výzvám a hrozbám.

Zraky se upírají zejména na oblast zdravotnictví, od kterého se očekávalo řešení situace. Kompetence Evropské unie v této oblasti jsou však velice omezené. Primárně je funkce Unie

politicko – ekonomická. V oblasti zdravotnictví může plnit funkci zprostředkovatele informací a koordinátora činností členských států. Politika Evropské unie pouze doplňuje a rozšiřuje národní politiky členských států o přeshraniční prvek. Rozhodování v oblasti zdravotnictví, a to včetně jeho financování, je plně v rukou členských států a nesou zodpovědnost za veškeré aktivity. I proto Evropská unie při vypuknutí pandemie nedisponovala žádnými společnými zásobami ochranných zdravotnických pomůcek. Jediné kompetence, které by mohly do jisté míry ovlivnit nebo vypomoci v oblasti zdravotnictví, má Unie v oblasti obchodu, případně mobility osob. Tímto může regulovat volný pohyb zboží, v tomto případě zdravotnického materiálu, léků a dokáže ovlivňovat jejich certifikaci. Neoddiskutovatelná je zejména role Evropské unie především v ekonomické rovině. Její finanční podpora pro nejvíce zasažené oblasti lidské činnosti jako je cestovní ruch, podnikání, zemědělství, či podpora vědeckých projektů a společností vyvíjející očkovací látky a posléze jejich nákup, jsou zcela zásadní.

Tato práce se zabývala spoluprací v boji proti pandemii COVID-19 na úrovni Evropské unie. Cílem bylo zmapovat reakci Evropské unie na nelehkou situaci okolo nekontrolovaného šíření respiračního onemocnění způsobeného koronavirem SARS-CoV-2. Práce byla rozdělena do tří přehledných kapitol.

Hned první část práce se věnovala teorii europeizace. Tento nejednoznačně vymezený a nelehko definovatelný pojem, který prochází neustálou transformací výkladu, byl popsán na základě rozdílných úhlů pohledů dvou rozdílných generací výzkumu europeizace. První generaci historicky řadíme na přelom 70. a 80. let minulého století. Europeizace je popisována jako nucený jednosměrný proces podvolení se členského státu Evropské unii, kdežto druhá generace, působící v 90. letech minulého století teorii první generace rozšiřuje o prvek zpětné vazby působící z domácí úrovně nahoru na úroveň evropskou. Závěrem tato kapitola charakterizuje tři rozdílné dimenze politiky. Námi běžně používané slovo „politiky“ je pro politologické kruhy příliš obecné. Z toho důvodu se ujaly anglické pojmy, které definují tři různé dimenze politiky. Jde o pojmy politics, policy a polity. Pojem politics označuje konfliktní proces, aktéry jsou politické strany, jednotlivci, či celé státy. Jedná se o dynamickou část politiky. Slovo policy je obsahová úroveň, výstupy vládnutí, politické cíle a zájmy. Poslední pojem je polity. Tato dimenze politiky definuje dějový rámec. Tento komplex tvoří politickou kulturu a je tvořen institucemi, normami, směrnicemi atd.

Druhá kapitola této diplomové práce si dává za cíl uceleně informovat o onemocnění COVID-19, které je způsobeno koronavirem, jež nese označení SARS-CoV-2. První případy nákazy se objevily v provincii Chu-pej ve městě Wu-chan, konkrétně stopy vedou do oblasti Wuhan South China Seafood City, kde se nachází trh se zvířaty. Po prvotních dohadech byl

za původce onemocnění označen netopýr. 24. ledna 2020 byl ohlášen první případ nákazy na evropské půdě, což odstartovalo doposud nevyhraný boj s tímto onemocněním. Od tohoto dne uběhlo již 14 měsíců a za toto časové období se stihlo celosvětově nakazit 125 milionů lidí a bohužel téměř tři miliony lidí svůj boj prohrály. Součástí kapitoly je i rozbor základních průvodních symptomů a zejména za zmínku stojí závěr této kapitoly, který patří tématu vakcín a očkování.

Poslední kapitola mapuje již samotnou reakci a aktivity Evropské unie, které mají být ku pomoci v boji proti šíření nákazy. Pro vyšší přehlednost byla tato část rozdělena do sedmi podkapitol – zdravotnictví, ekonomická a finanční podpora, ochranné prostředky a zdravotnické vybavení, repatriace a přeshraniční pohyb, mimoevropská pomoc, vakcín a ostatní aktivity.

První sledovaná oblast byla oblast zdravotnictví. Jak již bylo uvedeno dříve, v této oblasti má Evropská unie značně omezené možnosti a kompetence a tak byly do této kategorie zařazeny pouze pokyny a doporučení, jak postupovat při přeshraniční spolupráci. Dále šlo o koordinaci společné unijní taktiky restrikcí, kde ale opět měly rozhodující slovo samotné členské státy a bylo jen na jejich rozhodnutí, která doporučení aplikují a která ne. Europeizace ve zdravotnictví je patrná ve formě downloadingu, kdy Evropská unie vydává doporučení opatření a dalších kroků a také ve formě cross-loadingu, kdy se jednotlivé členské země vzájemně učí a inspirují jedna od druhé.

Druhou oblastí, dá se říci nejobsáhlejší, byla oblast ekonomiky a finanční podpory. Evropská unie vynaložila obrovskou finanční částku na různorodé projekty napříč celou Evropou. Šlo například o přesunutí nevyužitých a nedočerpaných finančních prostředků z evropského rozpočtu. Na podporu zaměstnanosti a zaměstnanců z nejzasaženějších odvětví zřídila Unie nástroj solidarity s názvem SURE (Support to mitigate Unemployment Risks in an Emergency), který disponoval 100 miliardami eur. Tyto finance mohou členské státy čerpat ve formě sociálních půjček. Dále za zmínku stojí program Horizont 2020 podporující vybrané výzkumné projekty částkou téměř 250 milionů eur. Vedoucí představitelé Unie rozhodli, že v následujících šesti letech bude v rámci balíčku oživení Evropy čerpáno zhruba 1,8 bilionu eur na hospodářskou obnovu. A další z řady finančních injekcí byla částka 400 milionů eur pro nástroj COVAX na podporu spravedlivého a cenově dostupného celosvětového trhu s očkovacími látkami nebo globální dárcovský maraton, který Komise pořádala společně s organizací Global Citizen a podařilo se jim zajistit celkem 15,9 miliard eur.

Další aktivity vyvinuté Evropskou unií v reakci na koronavirus byly spojené se zajišťováním ochranných pomůcek a zdravotnického vybavení, jelikož ihned po propuknutí pandemie se

z tohoto zboží stal nejžádanější artikl na světových trzích, který se samozřejmě záhy, vlivem převisu poptávky nad nabídkou, stal nedostatkovým. Proto se členské státy dohodly na společné objednávce těchto položek pod záštitou Evropské unie, takto objemnou dodávku dokázaly motivovat dodavatele k rychlejšímu dodání a nižší ceně. V rámci systému rescEU vznikají napříč Evropou sklady strategických zásob zdravotnických prostředků, které v případě potřeby mohou být v okamžiku distribuovány na potřebná místa. I na tomto kroku lze sledovat prvky europeizace, jelikož vznikají nadnárodní struktury sloužící společným zájmům.

Jedna z vůbec prvních aktivit, kterou Evropská unie bezesporu podnikla, byla organizace repatriačních letů evropských občanů. Nejpostiženější oblasti světa zůstávaly odříznuty od zbytku světa bez možnosti z nich odcestovat. Proto Unie zorganizovala záchrannou akci s cílem navrátit uvězněné evropské občany zpět do vlasti. Této oblasti je věnována pozornost ve čtvrté podkapitole. Během necelých tří měsíců bylo takto přepraveno téměř půl milionu občanů. Opět i tato aktivita byla společným cílem všech členských států.

Evropská unie dostala také své pověsti velkého hráče na poli mezinárodní humanitární pomoci, vynaložila nemalé finanční prostředky, aby pomohla nejpotřebnějším, zejména v nejhudších částech světa. V rámci solidarity podporovala velkou spoustu států zdravotnickým materiálem, financemi a v současné době i vakcínami. Mezi podporované země patří státy západního Balkánu, země Sdružení národů jihovýchodní Asie a značná část afrických zemí. Jednou z prvních zemí, které byla poskytnuta pomoc, byla Čína. Pomoci se dočkaly také kandidátské země, kterým balíček ve výši 3 miliard eur ze strategie Team Europe pomáhá mírnit ekonomické dopady pandemie.

Šestá podkapitola zpracovává další zásadní oblast pomoci, do které se Evropská unie pustila. Vakcíny a jejich aplikace co možná největšímu procentu populace jsou zřejmě jediná reálná možnost, která by dokázala vrátit život do normálu. To si uvědomovali i hlavní představitelé Unie, a proto zahájili intenzivní vyjednávání s mnoha farmaceutickými společnostmi. S řadou z těchto výrobců vakcín uzavřeli smlouvy o nákupu potenciální očkovací látky v případě, že bude prokázána její bezpečnost a účinnost Evropskou lékovou agenturou. Se společností Sanofi-GSK uzavřela smlouvu na potenciální dodávku 300 milionů dávek vakcíny, se společností Johnson & Johnson na 400 milionů dávek, se společností AstraZeneca na 400 milionů dávek očkovací vakcíny. Dalšími společnostmi, se kterými byly uzavřeny smlouvy, byla CureVac s objednávkou na 400 milionů dávek, Moderna s objednávkou na 300 milionů dávek, BioNTech-Pfizer s dodávkou 300 milionů dávek, Novavax se 200 miliony očkovacích dávek a nově také společnost Valneva se smlouvou na dodávku 60 milionů vakcín. Získané vakcíny jsou následně přerozděleny jednotlivým členským státům,

dle nejnovějšího rozhodnutí, poměrně dle počtu obyvatel. Evropská unie se stala součástí nástroje COVAX pro spravedlivý přístup k cenově dostupným očkovacím látkám proti COVID-19, zároveň nástroj podpořila příspěvkem ve výši 400 milionů eur. Mimo toho také finančně podporovali vědecký výzkum a vývoj prostřednictvím nástroje InnovFin programu Horizont 2020 a Evropského fondu pro strategické investice.

Mezi ostatní aktivity lze zařadit například zřízení platformy pod záštitou akčního plánu ERAvsCorona, prostřednictvím které je vědcům a výzkumným pracovníkům umožněno sdílet výzkumné práce a získaná dat. Také se zde nachází rozhodnutí Evropského výboru pro normalizaci, který bezplatně zpřístupnil evropské zdravotnické normy, aby usnadnil výrobcům ochranných pomůcek a zdravotnického vybavení uvádění svých výrobků na evropský trh.

Z počátku mohla působit reakce Unie jako pomalá a nedostatečná. To způsobila jak celková nepřipravenost světa na událost takových rozměrů, tak omezené unijní kompetence. V rámci Evropské unie panují rozdílné názory na její aktivity. Názory jsou úzce vázány na očekávání občanů. Zatímco jižní a západní státy očekávají unijní podporu a pomoc, tak severské a východní státy spoléhají spíše na sebe samotné. I z toho důvodu bych řekla, že první vlna pandemie drtivě zasáhla zejména jižní a západní Evropu, které čekaly na zásah z Unie. Tuto krizi lze chápat jako výzvu pro Unii stát se něčím větším a komplexnějším, než jen politicko-ekonomickou unií, jde o možnost dalšího rozvoje. V rámci europeizace dle mě dojde v budoucnosti vlivem současných událostí k prohloubení spolupráce. Dá se očekávat dlouhotrvající ekonomická krize a Unie se tak možná bude muset rozhodnout, zda bude i nadále podporovat země vně Unie, či se uzavře do sebe. Obdobně by mohlo tvrzení platit i pro další rozšiřování. Pandemie Evropě také nastavila zrcadlo v oblasti soběstačnosti, ať už šlo o lékařské vybavení nebo nyní o očkovací látky, Evropská unie by měla zvážit snížení závislosti zejména na Číně. Pravděpodobně nejdůležitější pro Evropskou komisi je nyní využít situace k jednání s členskými státy o možnostech dosažení lepší evropské koordinace v oblasti zdravotnictví. Mělo by dojít k zamyšlení nad europeizací zdravotní politiky, ať už mluvíme o poskytnutí očkování nejzranitelnějším skupinám v méně bohatých členských státech, soběstačnosti při výrobě lékařského materiálu a vakcín a podobně. Není reálné usilovat o vytvoření komplexní zdravotní politiky, základem by mělo být zaměření se alespoň na infekční nemoci a další obdobné zdravotní problémy.

Během tvorby této práce jsem si potvrdila tvrzení, že občanům České republiky dlouhodobě chybí povědomí o činnostech Evropské unie. Tento stav může být dán z části nezájmem o tuto problematiku, což ale není v mých silách objektivně zhodnotit. Tomuto stavu

také ale napomáhají politici a média, kteří nedostatečně informují o výsledcích unijních činností. Situace je obdobná i v případě unijních aktivit a pomoci v boji s pandemií. Média širokou veřejnost informují pouze o mizivém procentu zásluh Unie v boji proti pandemii.

Spolupráci v boji s pandemií na úrovni Evropské unie je možné pozorovat na všech třech úrovních politiky. Do sféry politics by se dalo zařadit například celkem 68 zasedání Rady Evropské unie v rozličných složeních, která se zaobírala tématem COVID-19 v období od ledna 2020 do prosince 2020. Do sféry polity spadá návrh Komise na zřízení Evropské zdravotní unie s cílem posílit odolnost Evropské unie vůči přeshraničním zdravotním hrozbám a zajištění vysoké úrovně ochrany lidského zdraví, kterou definuje Listina základních práv Evropské unie, apeluje na zlepšenou přeshraniční spolupráci a podporu v přijímání opatření. Pravomoci Evropské unie v současnosti beze změny. Například v oblasti zdravotnictví plně v rukou členských států, ale na toto téma bude jistě ještě vedena diskuze a patrně dojde k úpravám rozložení pravomocí.

Bibliografie

€64 million for most vulnerable in Southern Africa [online]. [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/%5Beuropa_tokens:europa_interface_language%5D/ip_20_1374

€70m for early access to EU vaccines in Western Balkans [online]. [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_2539

300 milionů dalších dávek očkovací látky společnosti BioNTech-Pfizer [online]. [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_21_9

BAUN, Michael a Dan MAREK. *The new member states and the European union*. Great Britain: Routledge, 2013. ISBN 978-0-415-67927-5.

BÖRZEL, Tanja. *How the European Union Interacts with its Member States* [online]. [cit. 2021-03-23]. Dostupné z: https://www.ihs.ac.at/publications/pol/pw_93.pdf

BÖRZEL, Tanja (2002) *Pace-Setting, Foot-Dragging, and Fence-Sitting: Member State Responses to Europeanization*. *Journal of Common Market Studies*, roč. 40, č. 2, s. 193–214.

BRUSENBAUCH MEISLOVÁ, Monika. *Evropizace české zahraniční rozvojové spolupráce*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN isbn978-80-244-3318-9.

BULLER, Jim a GAMBLE, Andrew. (2002) Conceptualizing Europeanization. *Public Policy and Administration Special Issue „Understanding the Europeanization of Public Policy“*, *Public Policy and Administration*, roč. 17, č. 2

Cestovní ruch a doprava: pokyny Komise, jak bezpečným způsobem znovu začít cestovat [online]. [cit. 2021-03-07]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_854

Co je koronavirus? Kde se vzala epidemie COVID-19? Pochází z čínské laboratoře? In: *YouTube* [online]. 2020 [cit. 2021-01-12]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=P2KW1kud9fg&feature=emb_logo

Co je to pandemie a jaké sužovaly lidstvo v minulosti? *Český rozhlas Plus* [online]. c1997 - 2021, 4. 4. 2020 [cit. 2021-01-10]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/encyklopedie-plusu-vse-co-jste-chteli-vedet-o-koronaviru-na-jednom-miste-8174823/2>

Commission and EIB provide CureVac with a €75 million financ [online]. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1238

Commission concludes exploratory talks with Novavax [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2305

Commission disburses €8.5 billion under SURE to five Member States [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2241

Communication from the Commission: Guidelines on EU Emergency Assistance in Cross-Border Cooperation in Healthcare related to the COVID-19 crisis [online]. [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/guidelines_on_eu_emergency_assistance_in_cross-bordercooperationin_heathcare_related_to_the_covid-19_crisis.pdf

Coronavirus [online]. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/%5Beuropa_tokens:europa_interface_language%5D/ip_20_1439

Coronavirus [online]. [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_45

Coronavirus: 23 new research projects to receive €128 millio [online]. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/%5Beuropa_tokens:europa_interface_language%5D/ip_20_1460

Coronavirus: EU funding for the transport of essential goods [online]. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1118

Coronavirus: EU mobilises €10 million for research [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/news/coronavirus-eu-mobilises-eur10-million-for-research-2020-jan-31_en

Coronavirus: EU supports Central African Republic with €54 million to limit socio-economic risks [online]. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1074

Coronavirus & COVID-19 Overview: Symptoms, Risks. *WebMD - Better information. Better health* [online]. c2005-2019 [cit. 2021-01-11]. Dostupné z: <https://www.webmd.com/lung/coronavirus>

Coronavirus disease (COVID-19). *WHO/ World Health Organization* [online]. c2021 [cit. 2021-01-14]. Dostupné z: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>

Coronavirus Global Response [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://global-response.europa.eu/index_en

Coronavirus: Protecting seasonal workers [online]. [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/%5Beuropa_tokens:europa_interface_language%5D/ip_20_1342

Coronavirus: the Commission signs first contract [online]. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/%5Beuropa_tokens:europa_interface_language%5D/ip_20_1524

Coronavirus: The EU stands by its Eastern partners [online]. [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_562

COVID-19 vaccines: key facts / European Medicines Agency. *European Medicines Agency* [online]. c1995-2021 [cit. 2021-01-20]. Dostupné z: <https://www.ema.europa.eu/en/human-regulatory/overview/public-health-threats/coronavirus-disease-covid-19/treatments-vaccines/covid-19-vaccines-key-facts>

Časový přehled opatření EU v boji proti koronaviru [online]. [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/timeline-eu-action_cs

Daily News 14 / 04 / 2020 [online]. [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/mex_20_657

DEVAUX, Sandrine a Imogen SUDBERY, ed. *Europeanisation: social actors and the transfer of models in EU-27*. Prague: CEFRES, 2009. ISBN 978-80-86311-21-3.

Druhá bezpečná a účinná vakcína proti onemocnění COVID-19 [online]. [cit. 2021-03-16].
Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_21_3

EC AV PORTAL [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z:
<https://audiovisual.ec.europa.eu/en/topnews/M-004592>

Enhanced European Innovation Council (EIC) pilot | Horizon 2020 [online]. [cit. 2021-03-10].
Dostupné z: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/european-innovation-council-eic-pilot>

EU budget: Commission takes steps to make €11.5 billion [online]. [cit. 2021-03-07]. Dostupné z:
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_997

EU Emergency Trust Fund for Africa [online]. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z:
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/%5Beuropa_tokens:europa_interface_language%5D/ip_20_1244

EU zdvojnásobuje příspěvek do nástroje COVAX na 1 miliardu eur [online]. [cit. 2021-03-16].
Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_21_690

EU zvyšuje příspěvek pro COVAX na 500 milionů eur [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z:
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_2075

Evropská chvíle: náprava škod a příprava na příští generaci [online]. [cit. 2021-03-07].
Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_940

Evropská komise přislíbila alianci Gavi 300 milionů EUR [online]. [cit. 2021-03-08]. Dostupné z:
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_997

Evropská komise vydá dluhopisy EU SURE [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z:
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1808

FILIPEC, Ondřej. *Europeizace: rámec pro analýzu*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, 2019.
ISBN 978-80-88266-42-6

G20 - Joint Statement by Presidents von der Leyen and Michel [online]. [cit. 2021-03-01].
Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_20_537

Get information on Multisystem Inflammatory Syndrome in Children (MIS-C), a recently reported condition associated with COVID-19. [online]. [cit. 2021-03-29]. Dostupné z: <https://www.cdc.gov/mis-c/>

Globální reakce na koronavirus: humanitární pomoc [online]. [cit. 2021-03-07]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_905

Globální reakce na koronavirus: podařilo se získat 7,4 miliardy eur [online]. [cit. 2021-03-07]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_797

HARMSSEN, Robert a WILSON, Thomas M. (2000) *Introduction: Approaches to Europeanization.* Yearbook of European Studies 14 (2000): 13-26

HAVLÍK, Vlastimil. *České politické strany a evropská integrace: evropeizace, evropanství, euroskepticismus?*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009.

Health Security Committee – 17 January 2020 Public Flash report the cluster of pneumonia cases associated with novel Coronavirus in Wuhan, China [online]. In: 2020 [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/preparedness_response/docs/ev_20200117_sr_en.pdf

Humanitarian aid: EU announces €24 million in Uganda [online]. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/%5Beuropa_tokens:europa_interface_language%5D/ip_20_1341

Humanitární letecké mosty EU [online]. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1424

Infographic: The History of Pandemics, by Death Toll. *Visual Capitalist* [online]. c2020 [cit. 2021-01-10]. Dostupné z: <https://www.visualcapitalist.com/history-of-pandemics-deadliest/>

Internetové stránky Komise, jež pomohou obnovit cestování a cestovní ruch [online]. [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1045

Investment Plan for Europe: European Investment Bank [online]. [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1034

IPM Trojdimenzionální pojetí politiky | IPM. *Institut politického marketingu* [online]. [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <http://politickymarketing.com/glossary/polity-politics-policy>

Izrael zveřejnil cenu za vakcíny Pfizeru - Novinky.cz. *Novinky.cz* [online]. [cit. 2021-03-17]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/koronavirus/clanek/izrael-zverejnil-cenu-za-vakciny-pfizeru-dosud-zaplatil-17-a-pul-bilionu-korun-40354116>

Kapitálové trhy napomáhají evropskému oživení [online]. [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1382

KLAUS, Václav. *Co je to evropeismus*. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2006

Komise podepsala druhou smlouvu o potenciální očkovací látce [online]. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1680

Komise schválila smlouvu s aliancí BioNTech-Pfizer [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_2081

Komise uzavírá předběžná jednání se společností Valneva [online]. [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_21_51

Komise vyplatila 14 miliard eur z nástroje SURE [online]. [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_21_309

Koronavirus [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1829

Koronavirus: Brána EU k zajištění interoperability [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1904

Koronavirus: 117 milionů eur na léčbu a diagnostiku [online]. [cit. 2021-03-07]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_837

Koronavirus: do rezervy zdravotnického vybavení v rámci systému rescEU se zapojují čtyři další členské státy [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1709

Koronavirus: Globální reakce EU v boji proti pandemii [online]. [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_604

Koronavirus: Komise mobilizuje veškeré zdroje [online]. [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_582

Koronavirus: Komise nabízí financování inovativnímu výrobci vakcín CureVac [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_474

Koronavirus: Komise spustila provoz vědecké platformy pro sdílení dat [online]. [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_680

Koronavirus: Komise vydává pokyny k testování [online]. [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_659

Koronavirus: Komise vytvořila zásobu zdravotnických prostředků v systému rescEU [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_476

Koronavirus: masky ze zásob rescEU dodány do Španělska, Itálie, Chorvatska [online]. [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_785

Koronavirus: omezování volného pohybu musí být jasnější [online]. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1555

Koronavirus už je v Evropě. První dva nakažené hlásí Francie — ČT24 — Česká televize [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3038137-koronavirus-uz-je-v-evrope-prvni-dva-nakazene-hlasi-francie>

LADRECH, Robert. *Europeanization and National Politics*. Palgrave Macmillan, 2010.

Nariadení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 1303/2013, nařízení (EU) č. 1301/2013 a nařízení (EU) č. 508/2014 [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020PC0113&from=EN>

OLSEN Johan P. (2002) *The Many Faces of Europeanization*. *Journal of Common Market Studies*, roč. 40, č. 5

Pandemics: Definition, Prevention, and Preparation. *WebMD - Better information. Better health* [online]. c2005-2021 [cit. 2021-01-10]. Dostupné z: <https://www.webmd.com/cold-and-flu/what-are-epidemics-pandemics-outbreaks#1>

Populárně-vědecky o politice. *Deník Referendum* [online]. [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/15791-popularnevedecky-o-politice>

Preparedness and response planning [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/health/security/preparedness_response_en

President von der Leyen on the EU's response to COVID-19 [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_20_368

První bezpečná a účinná vakcína proti onemocnění COVID-19 [online]. [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_2466

RADAELLI, Claudio. *Europeanisation: Solution or problem?* [online]. [cit. 2021-03-29]. Dostupné z: <http://eiop.or.at/eiop/texte/2004-016a.htm>

Rapid Risk Assessment: Cluster of pneumonia cases caused by a novel coronavirus, Wuhan, China, 2020. *European Centre for Disease Prevention and Control* [online]. c2021 [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/rapid-risk-assessment-cluster-pneumonia-cases-caused-novel-coronavirus-wuhan>

Reakce EU na novou variantu koronaviru ve Spojeném království [online]. [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_2520

RISSE, Thomas, Maria G. COWLES a James CAPORASO. (2001) *Europeanization and Domestic Change: Introduction*, Ithaca, NY: Cornell University Press

ROVNÁ, Lenka, Zuzana KASÁKOVÁ a Jan VÁŠKA, ed. *Evropská unie v členských státech a členské státy v Evropské unii: europeizace vybraných zemí EU*. Praha: Eurolex Bohemia, 2007.

Rozpočet EU: Evropská komise vítá dohodu [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_2073

SAXENA, Shailendra. *Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)* [online]. Lucknow: Springer, 2020 [cit. 2021-01-11]. ISBN 978-981-15-4814-7. Dostupné z: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-981-15-4814-7>

SCHMIDT, Vivien. *Europeanization and the Mechanics of Economic Policy Adjustment*. SSRN Electronic Journal [online]. [cit. 2021-01-03]. ISSN 1556-5068. Dostupné z: [doi:10.2139/ssrn.302780](https://doi.org/10.2139/ssrn.302780).

Statement on EU support to China for Coronavirus outbreak [online]. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/statement_20_178

ŠTEFANČÍK, Radoslav. *Politický jazyk. Ako ho definovať?: Jazyk a politika: Na pomedzí lingvistiky a politológie*. Bratislava: EKONÓM, 2016, s. 28-46. ISBN 978-80-225-4292-0.

Team Europe: EU supports ASEAN with €20 million [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2242

The different types of COVID-19 vaccines. *European Medicines Agency* [online]. 2021 [cit. 2021-01-20]. Dostupné z: <https://www.who.int/news-room/feature-stories/detail/the-race-for-a-covid-19-vaccine-explained>

The EU supports the Sahel's response to the COVID-19 pandemic [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2067

The four types of COVID-19 vaccine - a snapshot. *Healthcare IT News* [online]. 2021 [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <https://www.healthcareitnews.com/news/emea/four-types-covid-19-vaccine-snapshot>

Threat Assessment Brief: Pneumonia cases possibly associated with a novel coronavirus in Wuhan, China. *European Centre for Disease Prevention and Control* [online]. c2021 [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/pneumonia-cases-possibly-associated-novel-coronavirus-wuhan-china>

Vakcína proti COVID-19 od AstraZeneca je podmínečně schválena Evropskou komisí [online]. [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: <https://www.sukl.cz/sukl/vakcina-proti-covid-19-od-astrazeneca-je-podminecne>

VÍTEK, Bohumil. *Evropeizace českého práva*. Ostrava: Key Publishing, 2013. Právo (Key Publishing)

WHO a Komise zahájily Radu pro usnadnění [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1581

WHO/Europe /Coronavirus disease (COVID-19) outbreak a pandemic. *WHO/Europe /Home* [online]. c2021, 12. 3. 2020 [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <https://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/news/news/2020/3/who-announces-covid-19-outbreak-a-pandemic>

Shrnutí

Europeizace je stará jako evropská integrace sama. Jde o proces popisující veškeré interakce a vzájemné vazby mezi Evropskou unií a národním politickým uspořádáním. Pandemie COVID-19 způsobila bezprecedentní globální ekonomickou, zdravotní, sociální a humanitární krizi, která zasáhla životy miliard lidí a má dalekosáhlé a dlouhodobé důsledky pro mezinárodní vztahy a téměř každou oblast lidské činnosti. Tato práce se zabývá spoluprací v boji proti pandemii COVID-19 na úrovni Evropské unie. Mapuje reakci Evropské unie a jejich institucí na nelehkou situaci okolo nekontrolovaného šíření respiračního onemocnění způsobeného koronavirem SARS-CoV-2.

Abstract

Europeanization is as old as European integration itself. It is a process describing all the interactions and interrelationships between the European Union and the national political order. The COVID-19 pandemic has caused an unprecedented global economic, health, social and humanitarian crisis that has affected the lives of billions of people and has far-reaching and long-term consequences for international relations and almost every area of human activity. This thesis deals with cooperation in the fight against the COVID-19 pandemic at the European Union level. It describes the response of the European Union and its institutions to the difficult situation about the uncontrolled spread of respiratory disease caused by the coronavirus SARS-CoV-2.

Seznam klíčových slov

Europeizace, COVID-19, pandemie, polity, politics, policy, opatření, vakcína

List of Key Words

Europeanization, COVID-19, pandemics, polity, politics, policy, restriction, vaccine